GABRIJEL GARSIJA

MARKES

PRIČA BRODOLOMNIKA

Gabrijel Garsija Markes

Priča brodolomnika

Prevod sa španskog

Jasna Mimica Popović

Naslov originala

Gabriel Garcia Marquez: *Relato de un naufrago*

Dečje novine, 1980.

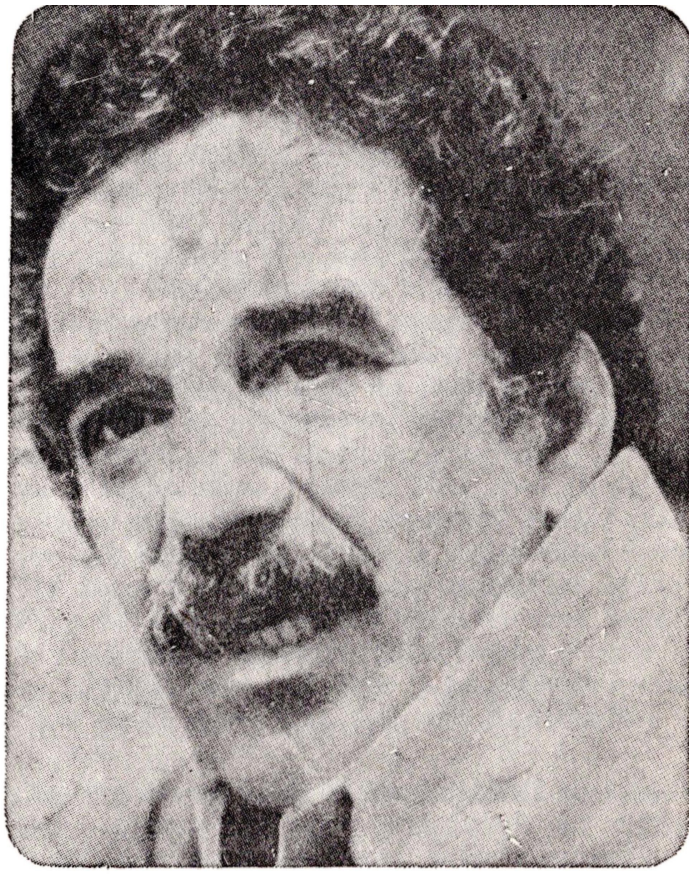

GABRIJEL GARSIJA MARKES

Fotografija: Rodrigo Garcia Barcha

ISTORIJA OVE ISTORIJE

Dvadeset i osmog februara 1955. pronela se vest da su osam članova posade razarača Kaldas ratne mornarice Kolumbije, upali u vodu i nestali u oluji na Karipskom moru. Brod je putovao iz Mobila, u Sjedinjenim Američkim Državama, gde se nalazio na opravci, prema kolumbijskoj luci Kartagini, u koju je stigao bez zakašnjenja dva časa posle tragedije. Traganje za brodolomnicima počelo je odmah, uz pomoć severnoameričkih snaga iz Panamskog kanala, koje obavljaju službu vojne kontrole i druga milosrdna dela na jugu Kariba. Posle četiri dana se odustalo od traženja, a izgubljeni mornari su bili službeno proglašeni za mrtve. Nedelju dana kasnije, međutim, jedan od njih se pojavio obamro na nekoj pustoj plaži severne Kolumbije, pošto je ostao deset dana bez hrane i vode na nekom lutajućem splavu. Zvao se Luis Alehandro Velasko. Ova knjiga je novinarska rekonstrukcija onoga što mi je on ispričao, ista ona koja je objavljena mesec dana posle nesreće u listu „El Espektador" u Bogoti.

Ono što nismo znali ni brodolomnik ni ja dok smo njegovu avanturu pokušavali da rekonstruišemo minut po minut, bila je mogućnost da nas to iscrpljujuće traganje odvede u novu avanturu koja je izazvala pobunu u državi; njega je stajala slave i budućnost, a meni je mogla da oduzme glavu. Kolumbija je tada bila pod vojno-folklornom diktaturom generala Gustava Rohasa Pinilje, čija su se dva podviga najduže pamtila: ubistvo studenata u centru grada kad je vojska mecima rasturila jednu miroljubivu manifestaciju, i ubistvo od strane tajne policije nikad neutvrđenog broja ljubitelja nedeljnih borbi s bikovima, zbog zadirkivanja diktatorove kćeri na plasa de toros. Štampa je bila cenzurisana, pa su novinari opozicije imali svakodnevne probleme da pronađu vesti bez političkog prizvuka kako bi zabavili čitaoce. U „Espektadoru", nadležni za taj časni posao mućkanja bili smo Giljermo Kano, direktor; Hose Salgar, šef redakcije, i ja, stalni reporter. Nijedan nije bio stariji od trideset godina.

Kad je Luis Alehandro Velasko lično došao da nas upita koliko ćemo mu platiti za njegovu priču, primili smo je kao prastaru vest. Vojne snage su ga sklonile nekoliko nedelja u mornaričku bolnicu i mogao je da razgovara samo sa režimskim novinarima i sa jednim iz opozicije koji se prerušio u lekara. Priča je bila u delovima ispričana mnogo puta, prežvakavana i menjana, a čitaoci su već bili siti heroja koji je za novac reklamirao časovnike, jer njegov nije zaostajao u oluji; koji se pojavljivao u oglasima za cipele, jer su njegove bile toliko jake da ih nije mogao pocepati kako bi ih pojeo; i koji je bio izložen mnogim drugim gadostima publiciteta. Bio je odlikovan, držao je rodoljubive govore preko radija, pokazivali su ga na televiziji kao primer budućim generacijama, prošetali su ga uz cveće i muziku kroz pola države da bi davao autograme, ljubile su ga kraljice lepote. Tako je stekao malu imovinu. Pošto je k nama došao nepozvan, i to posle našeg tolikog traženja, bilo nam je jasno da više nema ništa novo da kaže, da je zbog novca bilo šta u stanju da izmisli i da mu je vlada veoma precizno označila granice njegove izjave. Zato smo ga poslali tamo odakle je i došao. Iznenada, kao da je imao neko predosećanje, Giljermo Kano ga je stigao na stepenicama, pristao na dogovor, i predao mi ga u ruke. Bilo je kao da mi je uručio tempiranu bombu.

Moje prvo iznenađenje bilo je što je taj dečak od dvadeset godina, krupan, pre sa licem trubača nego heroja otadžbine, imao poseban umetnički dar za pripovedanje, moć sinteze i zapanjujuće pamćenje, i dovoljno sirovog dostojanstva da se smeje svom sopstvenom herojstvu. Za dvadeset sastanaka po šest časova dnevno, tokom kojih sam beležio njegovo pričanje i prepadao ga pitanjima punim zamki da bih uočio njegove protivrečnosti, uspeli smo da rekonstruišemo celu i istinitu priču o njegovih deset dana na moru. Pričao je strasno, sa toliko tačnim pojedinostima, da je moj jedini književni problem bio kako da navedem čitaoca da mi veruje. Izgledalo nam je umesno što smo se saglasili da pišemo u prvom licu, a da on to potpiše. Ovo je, u stvari, prvi put da se moje ime pojavljuje u vezi sa tim tekstom.

Drugo iznenađenje, i to najveće, doživeo sam četvrtog dana rada, kad sam od Luisa Alehandra Velaska zatražio da mi opiše oluju koja je izazvala katastrofu. Svestan da ta izjava vredi zlata, sa osmehom mi je odgovorio: „Ali, oluje nije ni bilo". To je bilo tačno:

meteorološke službe su nam potvrdile da je taj dan bio jedan od najtiših i najprozračnijih u februaru na Karibima. Istina, do tada još neobjavljena, bila je da se na brodskoj palubi od udara vetra na otvorenom moru odrešio slabo uvezan tovar i osam mornara je palo u more. Ona je otkrivala tri velike greške: prvo, bilo je zabranjeno prevoziti tovar na razaraču, drugo, zbog pretovarenosti brod nije mogao da manevriše da bi izvukao brodolomnike, i treće, taj tovar je bio šverc i sastojao se od hladnjača, televizora i mašina za pranje. Bilo je jasno da i priča, kao razarač, sadrži takođe slabo uvezan politički i moralni tovar koji nismo predvideli.

Istorija, podeljena u nastavke, objavljena je tokom četiri uzastopna dana. Sama vlada slavila je u početku literarno osvećenje svog heroja. Potom, kad je već obelodanjena istina, bila bi politička greška onemogućiti da se nastavi objavljivanje: tiraž lista se skoro udvostručio, a ispred zgrade je bilo mnoštvo čitalaca koji su kupovali zaostale brojeve da bi sastavili celovitu priču. Saglasno sa tradicijom svojstvenom kolumbijskim vladama, diktatorskom režimu je bilo dovoljno da istinu zakrpi retorikom, u svečanom saopštenju u kome je porekao da je razarač nosio švercovanu robu. U naporima da podržimo naše optužbe, od Luisa Alehandra Velaska potražili smo spisak njegovih drugova iz posade koji su imali fotokamere. Iako su mnogi od njih provodili godišnji odmor u raznim krajevima države, uspeli smo da ih pronađemo i od njih otkupimo fotose koje su napravili tokom putovanja. Nedelju dana posle objavljivanja te istorije u nastavcima, pojavila se cela priča u jednom posebnom dodatku, ilustrovanom fotografijama kupljenim od tih mornara. Te su fotografije pokazivale grupu prijatelja na pučini, u čijoj su se pozadini jasno videle kutije krijumčarene robe, čak sa markama fabrike. Diktatura je takav naš napad osudila nizom drastičnih mera koje su nekoliko meseci kasnije dostigle vrhunac zabranom lista. Uprkos pritiscima, pretnjama i najnapadnijim pokušajima podmićivanja, Luis Alehandro Velasko nije porekao ni jedan redak svoje priče. Morao je da napusti mornaricu, jedini posao koji je umeo da radi i potonuo u zaborav svakodnevnog zivota. Nije prošlo ni dve godine od tada, a diktatura je pala i Kolumbija je ostala na milost i nemilost drugih režima, bolje obučenih ali ne mnogo pravednijih. Tada sam i ja morao u Parizu da započnem svoje lutalačko, pomalo nostalgično progonstvo koje tako mnogo liči na splav

bez pravca. Niko ništa nije novo saznao o usamljenom brodolomniku, sve do pre nekoliko meseci, kad ga je neki zalutali novinar pronašao nad pisaćim stolom u jednom autobuskom preduzeću. Video sam tu njegovu fotografiju: dobio je u težini i godinama i primećivalo se da je život prošao kroz njega, ali i da mu je ostavio mirni oreol heroja koji je imao hrabrosti da digne u vazduh sopstveni spomenik.

Ima petnaest godina kako nisam ponovo pročitao ovu priču. Izgleda mi dostojna da ponovo bude objavljena, ali ne mogu još da shvatim kakva je korist od toga. Ako se sada objavi u obliku knjige to je zbog toga što sam to obećao bez mnogo razmišljanja, a nisam čovek sa dve reči. Oneraspoložava me pomisao da izdavače ne interesuje toliko vrednost teksta koliko ime autora, koje je, na moju žalost, ime pisca u modi. Na sreću, ima knjiga koje nisu onog ko ih je napisao, već onog ko je sve to propatio i ova je jedna od tih. Autorska prava, razumljivo, pripašće onome koji to zaslužuje, nepoznatom zemljaku koji je morao deset dana da propati bez jela i pića na jednom splavu da bi ova knjiga nastala.

Barselona, februara 1970.

Gabrijel Garsija Markes

I POGLAVLJE

KAKVI SU BILI MOJI DRUGOVI KOJI SU UMRLI U MORU

Dvadeset i drugog februara obavestili su nas da se vraćamo u Kolumbiju. Punih osam meseci bili smo u Mobilu, Alabama, Sjedinjene Američke Države, gde je A. R. C. „Kaldas" bio na popravci elektronskih uređaja i njegovog naoružanja. Dok je popravljan brod, mi smo, kao članovi posade, primali posebna uputstva. U slobodnim danima radili smo ono što rade svi mornari na kopnu: išli smo u bioskop sa verenicama i sastajali se potom kod „Džoe Paluka" u lučkom baru, u kome smo pili viski i ponekad pravili gužvu. Moja verenica se zvala Meri Adres. S njom me je upoznala verenica drugog mornara, dva meseca posle boravka u Mobilu. Iako je pokazivala veliku spremnost da nauči španski, verujem da Meri Adres nikad nije saznala zbog čega je moji prijatelji zovu „Marija Adresa". Kad god sam imao slobodan dan pozivao sam je u bioskop, iako je ona više volela da je pozovem na sladoled. Sporazumevali smo se na mom poluengleskom i njenom polušpanskom, ali sporazumeli bismo se uvek, bilo u bioskopu ili uz sladoled.

Samo jedanput nisam sa Meri išao u bioskop, i to u noći kad smo gledali „Pobunu na brodu Kejn". Jednoj grupi mojih prijatelja rekli su da je to dobar film o životu na minolovcu i zbog toga smo otišli da ga vidimo. Ali, ono što je bilo dobro u tom filmu nije bio minolovac nego oluja. Svi smo se saglasili u tome da je u slučaju te oluje bilo najbolje promeniti pravac broda, kao što su to učinili pobunjenici. Ni ja niti i jedan od mojih drugova se nikada nismo našli u takvoj oluji, i za nas ništa u filmu nije bilo tako upečatljivo kao ona. Kad smo otišli na spavanje, mornar Dijego Velaskes, uzbuđen filmom, mislio je da ćemo kroz nekoliko dana biti na moru i reče nam: „Šta će biti ako nam se dogodi ovako nešto?"

Priznajem da sam i ja bio uzbuđen. Za osam meseci odvikao sam se od mora. Nisam osećao strah, jer nam je vojni stručnjak pokazao kako se treba spasavati od brodoloma.

Međutim, uzbuđenje koje sam osetio te noći kad smo gledali „Pobunu na brodu Kejn" nije bilo normalno.

Neću da kažem da sam tog trenutka počeo da predosećam katastrofu. Ali, istina je da nikad nisam osetio toliki strah pred približavanjem putovanja. U Bogoti, dok sam bio dete i gledao slične ilustracije u knjigama, nikad mi nije ni na pamet padalo da bi neko mogao da nađe smrt u moru. Naprotiv, mislio sam na more sa mnogo poverenja. I, od kako sam stupio u mornaricu, ima skoro dve godine, nisam nikada osetio nikakvu nezgodu u toku putovanja.

Sada se ne stidim da priznam da sam osetio nešto veoma slično strahu posle gledanja filma „Pobuna na brodu Kejn". Ispružen na leđima na svom ležaju, najvišem od svih, mislio sam na svoju porodicu i na prostor koji treba da prevalimo da bismo stigli do Kartagine. Nisam mogao da spavam. Glavom naslonjenom na ruku slušao sam blago udaranje vode u pristaništu i mirno disanje četrdeset mornara koji su spavali u istoj prostoriji. Ispod mog ležaja, prvi mornar Luis Rengifo hrkao je kao trombon. Ne znam šta je sanjao, ali sigurno ne bi mogao da spava tako tvrdo da je znao da će osam dana kasnije biti mrtav na dnu mora.

Uznemirenost me je držala cele nedelje. Dan putovanja se približavao zapanjujućom brzinom i ja sam pokušavao da se ohrabrim u razgovorima sa svojim drugarima. A. R. C. „Kaldas" je bio spreman za polazak. Tokom tih dana pričali smo češće o našim porodicama, Kolumbiji i našim planovima za povratak. Malo-pomalo u brod su utovareni pokloni koje smo nosili našim kućama, i to naročito radio-aparati, hladnjače, mašine za pranje i štednjaci. Ja sam nosio radio. Pred približavanje datuma polaska, u nemogućnosti da se oslobodim svojih briga, doneo sam odluku da napustim mornaricu čim stignem u Kartaginu. Nisam više hteo da se izlažem opasnostima plovidbe. Noć pre polaska otišao sam da se oprostim od Meri, kojoj sam hteo da saopštim svoje strahove i svoju odluku. Ali, nisam to učinio, obećao sam samo da ću se vratiti, jer mi ona ne bi poverovala da sam joj rekao svoju odluku da nikada više ne plovim. Jedini kome sam je saopštio bio je moj prisni prijatelj, drugi mornar Ramon Erera, koji mi je poverio da je i sam odlučio da napusti mornaricu čim stigne u Kartaginu. Deleći strah, Ramon Erera i ja

smo otišli sa mornarom Dijegom Velaskesom da popijemo oproštajni viski kod „Džoe Paluka". Mislili smo da popijemo po jedan viski, ali smo popili pet boca. Naše prijateljice skoro svih noći su znale vest o našem putovanju i odlučile da se oproste, napiju i plaču u znak zahvalnosti. Vođa orkestra, ozbiljan čovek, sa naočarima koje mu nisu dopuštale da liči na muzičara, u našu čast je svirao program mamba i tanga, u uverenju da je to kolumbijska muzika. Naše prijateljice su plakale i popile viski od dolar i po za bocu.

Kako su nam te poslednje nedelje platili tri puta, odlučili smo da dignemo lokal na glavu. Ja zato što sam bio zabrinut i hteo da se napijem. Ramon Erera zato što je bio veseo, kao i uvek, što je bio iz Arhona i znao da lupa u bubanj i imao neku naročitu sposobnost da oponaša sve pevače koji su u modi.

Malo pre nego što smo se povukli, jedan severoamerički mornar približio se stolu i od Ramona Erere zatražio dozvolu da igra sa njegovom partnerkom, ogromnom plavušom, koja je najmanje pila a najviše plakala - iskreno! Amerikanac zatraži dozvolu na engleskom a Ramon Erera ga protrese, govoreći na španskom: „Ne razumem ni klinca!" Bila je to jedna od najboljih pijanki u Mobilu, sa stolicama polomljenim o glave, radio-patrolama i policijom. Ramon Erera, koji je uspeo da napravi dve dobre čvoruge Amerikancu, vratio se na brod u jedan čas u zoru, oponašajući Danijela Santosa. Rekao je da je to poslednji put da se ukrcava. I, zaista, bio je poslednji.

U tri časa u zoru 24. februara A R. C. „Kaldas" je isplovio iz luke Mobile prema Kartagini. Svi smo bili srećni što se vraćamo kući. Svi smo nosili poklone. Prvi kaplar Migel Ortega je izgledao najveseliji od svih. Mislim da nijedan mornar nije nikada bio razumniji od kaplara Migela Ortege. Tokom njegovih osam meseci u Mobilu nije proćerdao ni jedan dolar. Sav novac koji je primio pretvorio je u poklon za svoju suprugu, koja ga je čekala u Kartagini. Te zore, kad smo se ukrcali, kaplar Migel Ortega je bio na mostu i pričao o svojoj ženi i deci, što nije bila slučajnost, jer nikada nije govorio ni o čemu drugom. Nosio je hladnjak, automatsku mašinu za pranje, radio i štednjak. Dvanaest časova kasnije kaplar Migel Ortega je pao u postelju umirući od morske bolesti. A sedamdeset i dva časa potom bio je mrtav na dnu mora.

Zvanice smrti

Kada brod podigne sidro izdaje se naređenje: „Osoblje u službi na svoja mesta na brodu". Svako ostaje na svome mestu dok brod ne isplovi iz luke. Ćutljiv, ispred tornja za torpedo, gledao sam kako se u magli gube svetlosti Mobila, ali nisam mislio na Meri. Mislio sam na more. Znao sam da ću sledećeg dana biti u Meksičkom zalivu, a za ovo doba godine to je opasan pravac. Sve do zore nisam video poručnika fregate Haima Martinesa Dijega, drugog oficira manevara, koji je bio jedini mrtav oficir u katastrofi. Bio je to visok, snažan i ćutljiv čovek koga sam viđao u retkim prilikama. Znao sam da je rodom iz Tolmina i izvanredan čovek.

Umesto njega, te zore video sam prvog podoficira Hulija Amadora Karabaju, drugog manevristu, visokog i zgodnog, koji je prošao kraj mene, na trenutak pogledao poslednje svetlosti i otišao prema svom mestu. Mislim da je to bio poslednji put kako sam ga video na brodu.

Niko od posade „Kaldasa" nije bučnije pokazivao radost zbog povratka nego podoficir Elijas Sabogal, šef mašinista. Bio je morski vuk. Mali, rošav, snažan i pričljiv. Imao je oko četrdeset godina i verujem da ih je uglavnom proveo pričajući.

Podoficir Sabogal je imao razloga da bude veseliji od ostalih. U Kartagini ga je čekala supruga sa šestoro dece. Ali poznavao je samo petoro: najmlađe se rodilo dok smo se nalazili u Mobilu.

Do zore je putovanje bilo potpuno mirno. Za jedan čas ponovo sam se navikao na plovidbu. Svetlosti Mobila gubile su se u daljini, u izmaglici jednog mirnog dana, a na istoku se pomaljalo i dizalo sunce. Sada nisam osećao nemir, nego umor. Nisam spavao čitave noći. Bio sam žedan. I imao ružno sećanje na viski.

U šest ujutru izašli smo iz luke. Tada je izdato naređenje: „Osoblje u službi, neka se povuče. Čuvari mora, na svoja mesta". Čim sam čuo naređenje, otišao sam prema kabini.

Ispod mog ležaja sedeo je Luis Renhifo i trljao oči da bi se probudio.

- Kuda idemo ? - upita me Luis Renhifo.

Rekoh mu da smo upravo izašli iz luke. Potom se popeh na svoj ležaj i pokušah da spavam. Luis Renhifo je bio pravi mornar. Rodio se u Čoku, daleko od mora, ali je nosio more u krvi. Kada je „Kaldas" stigao u Mobile na popravku, Luis Renhifo nije pripadao posadi. Nalazio se u Vašingtonu, na kursu za rukovanje oružjem. Bio je ozbiljan, predan nauci i govorio engleski ispravno kao i španski.

Petnaestog marta diplomirao je kao građevinski inženjer u Vašingtonu. Tu se, 1952, venčao sa jednom dominikanskom damom. Kad je razarač „Kaldas" bio popravljen, Luis Renhifo je doputovao iz Vašingtona i bio primljen u posadu. Nekoliko dana pre izlaska iz Mobila rekao mi je da će čim stigne u Kolumbiju, ubrzati postupak za preseljenje svoje supruge u Kartaginu.

Kako dugo nije putovao, bio sam siguran da će Luis Renhifo patiti od morske bolesti. Te prve zore našeg putovanja, dok se oblačio, upita me:

- Još nisi osetio morsku bolest?

Odgovorih mu da nisam. Renhifo tada reče:

- Kroz dva do tri časa videću te sa isplaženim jezikom.

- Tako ću ja tebe videti - rekoh mu.

A on odgovori:

- Onoga dana kad ja budem osetio morsku bolest, razboleće se i more.

Ispružen na svojoj postelji, pokušavajući da spavam, ponovo se setih oluje. Ponovo su oživeli moji strahovi od prethodne noći. Ponovo zabrinut, okrenuh se tamo gde je Luis Renhifo dovršavao oblačenje i rekoh mu:

- Pripazi da te jezik ne prevari.

II POGLAVLJE

MOJI POSLEDNJI TRENUCI NA „VUČJEM BRODU”

„Već smo u zalivu”, reče jedan od mojih drugova kada sam 26. februara pošao na ručak. Prethodnog dana, u Meksičkom zalivu osetio sam neki strah od vremena. Ali, razarač je klizio blago, iako se malo ljuljao. Pomislih veselo da su moje strepnje bile bez osnova i izađoh na palubu. Obrisi obale bili su izbrisani. Samo zeleno more i plavo nebo pružali su se oko nas. Međutim, na sredini palube, kaplar Migel Ortega je sedeo bled i izbezumljen, boreći se protiv morske bolesti. To je počelo još ranije. Još dok nisu nestale svetlosti Mobila, i tokom poslednjih dvadeset i četiri časa, kaplar Migel Ortega nije mogao da se drži na nogama, iako nije bio novajlija na moru.

Migel Ortega je bio u Koreji, u fregati „Admiral Padilja”. Mnogo je putovao i srodio se s morem. Međutim, iako je zaliv bio miran, trebalo mu je pomoći da se kreće kako bi mogao da zauzme mesto na straži. Ličio je na samrtnika. Nije podnosio nikakvu vrstu hrane i njegovi drugovi sa straže posadili bi ga na krmu ili na sredinu palube, sve dok ne prime naređenje da ga prebace u kabinu. On bi se tada na svojoj postelji bacio na trbuh, sa glavom izvan nje i čekao da povraća.

Mislim da mi je Ramon Erera, dvadeset i šestog u noći, rekao da će stvar u Karibima, postati gusta. Prema našim proračunima, iz Meksičkog zaliva izašli bismo posle ponoći. Na svom stražarskom mestu, preko puta torpednog tornja, sa optimizmom sam mislio na naš dolazak u Kartaginu. Noć je bila jasna, i nebo, visoko i okruglo, bilo je puno zvezda. Otkad sam stupio u mornaricu, stekao sam naviku da raspoznajem zvezde. I sada sam uživao u tome dok je A. R. C. „Kaldas” mirno napredovao prema Karibima.

Verujem da stari mornar koji je oplovio ceo svet, može da prepozna more u kome se nalazi po načinu ljuljanja broda. Iskustvo koje sam baš na tom moru stekao svojim

prvim vežbama, pokazalo mi je da se nalazimo u Karibima. Pogledah na časovnik. Bilo je trideset minuta posle ponoći. Dvanaest časova i trideset i jedan minut zore dvadeset sedmog februara. I da se brod nije ljuljao, znao bih da se nalazim u Karibima. Ali, on se ljuljao. Ja, koji nikad nisam patio od morske bolesti, počeo sam da osećam uznemirenje. Imao sam neko čudno predosećanje. I, ne znajući zašto, setih se tada kaplara Migel Ortege, koji je bio tu, dole, u svojoj postelji, i povraćao tako da stomak izbacuje kroz usta.

U šest časova ujutru razarač se ljuljao kao ljuska. Luis Renhifo je bio budan u postelji ispod moje.

- Debeli - reče mi - još uvek se ne osećaš loše?

Rekoh mu da mi nije loše, ali ga obavestih o svojim strepnjama. Renhifo koji je, kao što rekoh, bio inženjer, veoma vredan i dobar mornar, izloži mi tada razloge zbog kojih nema ni najmanje opasnosti da se „Kaldasu" dogodi kakva nesreća u Karibima. „To je vučji brod", reče mi. I podseti me da je tokom rata, u tim istim vodama, kolumbijski razarač potopio jednu nemačku podmornicu.

„To je sigurni brod", govorio je Luis Renhifo. I ja sam, ležeći na svojoj postelji, ne spavajući zbog ljuljanja broda, osećao sigurnost uz njegove reči. Ali, sa leve strane broda, vetar je udarao svaki put jače, i ja sam zamišljao kako izgleda „Kaldas" usred ovih ogromnih valova. U tom trenutku setih se „Pobune na brodu Kejn".

Uprkos tome što se vreme tokom celog dana nije menjalo, plovidba je bila normalna. Dok sam bio na straži, počeo sam da kujem planove šta ću raditi čim stignem u Kartaginu. Pisaću Meri. Mislio sam da ću joj pisati dva puta nedeljno, jer nikada nisam bio lenj za pisanje. Otkad sam došao u mornaricu svake nedelje sam pisao svojoj porodici u Bogoti. Pisao sam česta i duga pisma svojim prijateljima iz četvrti Olaja. „Tako da ću pisati i Meri", pomislih i u časovima izračunah vreme koje je potrebno da stignemo u Kartaginu: nedostajalo nam je tačno dvadeset i četiri časa. To je bila moja pretposlednja straža.

Ramon Erera mi je pomogao da do postelje odvučemo kaplara Migela Ortegu. Bilo mu je svaki čas sve gore. Otkad smo krenuli iz Mobila, pre tri dana, nije ni okušao hranu. Nije mogao skoro ni da govori, a lice mu je bilo zeleno i izobličeno.

Bal počinje

Bal je počeo u deset uveče. Tokom celog dana „Kaldas" se ljuljao, ali ne toliko kao te noći, 27. februara, kad sam budan u svojoj postelji sa stravom mislio na ljude koji su stražarili na palubi. Znao sam da ni jedan mornar koji je ležao tu, u svom krevetu, nije mogao da zaspi. Nešto pre dvanaest rekoh Luisu Renhifu, svom susedu odozdo:

- Još uvek se ne osećaš loše?

Kao što sam i pretpostavljao, Luis Renhifo takođe nije mogao da spava. Ali, uprkos ljuljanju broda, nije izgubio svoje dobro raspoloženje. Reče:

- Već sam ti kazao da onog dana kad ja osetim morsku bolest, tog dana će se razboleti i more.

Bila je to rečenica koju je često ponavljao. Ali te noći skoro da nije imao vremena da je završi.

Rekao sam već da sam osećao neku uznemirenost. Rekao sam da sam osećao nešto što je ličilo na strah. Ali, nije bilo ni najmanje sumnje u ono što sam osetio u ponoć 27-og, kada je kroz zvučnik izdato generalno naređenje: „Cela posada da pređe na levu stranu broda".

Znao sam ja šta znači to naređenje. Brod se opasno nagnuo na desnu stranu i to je bio pokušaj da se uravnoteži našom težinom. Prvi put sam, za dve godine plovidbe, osetio pravi strah od mora. Vetar je zviždao, tamo gore, gde je osoblje palube moralo da bude natopljeno vodom i zahvaćeno drhtavicom.

Čim sam čuo naređenje, skočio sam. Luis Renhifo je sasvim mirno ustao i otišao do jednog ležaja sa leve strane, koji nije bio zauzet, jer je pripadao stražarskom osoblju. Držeći se za druge postelje, pokušao sam da hodam, ali sam se u tom trenutku setio Migela Ortege. Nije mogao da se miče. Kad je čuo naređenje pokušao je da ustane, ali je ponovo pao na svoj krevet, savladan morskom bolešću i iznemoglošću. Pomogao sam mu da

ustane i posadio ga u njegovu postelju sa leve strane. Ugašenim glasom reče mi da se oseća veoma loše.

- Uspećemo da ne odeš na stražu - rekoh mu.

Može da liči na lošu šalu, ali da je Migel Ortega ostao u svom krevetu, sada ne bi bio mrtav.

Do četiri časa u zoru, dvadeset osmog, nismo trenuli ni minut, a tada smo se na krmi sastali nas šestorica stražara koji smo bili slobodni. Među nama je bio i Ramon Erera, moj svakidašnji drug. Podoficir straže je bio Giljermo Roso. To je bio moj predsmrtni posao na brodu. Znao sam da ćemo u dva posle podne biti u Kartagini. Mislio sam da spavam odmah čim predam stražu, kako bih mogao da se te noći zabavljam na čvrstom tlu, posle osam meseci odsustvovanja. U pet i po, u zoru, otišao sam u pratnji kadeta da obiđem dno broda. U sedam časova smenili smo stražu na najvažnijim mestima radi doručka. U osam su smenili nas. Tačno u taj čas predao sam svoju poslednju stražu, bez novosti, uprkos tome što je vetar bio sve jači i talasi svakog časa sve viši, i razbijali se o most kupajući palubu.

Na krmi je bio Ramon Erera. Tamo je, kao spasilac, takođe bio na straži i Luis Renhifo, sa slušalicama. Na sredini palube, oslonjen, u samrtnim mukama zbog svoje večite morske bolesti, bio je i kaplar Migel Ortega. Na tom mestu manje se osećalo ljuljanje. Razgovarao sam jedan trenutak sa drugim mornarom, Eduardom Kastiljom, kantinerom, neoženjenim i veoma uzdržanim Bogoćaninom. Ne sećam se o čemu smo pričali. Samo znam da se od tog trenutka nismo više videli sve dok se, nekoliko časova kasnije nije utopio u moru. Ramon Erera je skupljao neke kartone da bi se njima pokrio i pokušavao da spava. Zbog ljuljanja je bilo nemoguće odmarati se u kabinama. Talasi sve jači i viši, rasprskavali su se po palubi. Veoma stisnuti između hladnjaka, mašina za pranje i štednjaka, čvrsto vezanih na krmi, Ramon Erera i ja smo legli kako bismo izbegli da nas povuče neki talas. Ispružen na leđima posmatrao sam nebo. Ležeći osećao sam se mirnim, siguran da ćemo kroz nekoliko časova biti u luci Kartagine. Nije bilo oluje; dan je bio sasvim jasan, vidljivost je bila potpuna a nebo duboko plavo. Više me ni čizme nisu

stezale, jer sam ih zamenio gumenim cipelama kad sam predao stražu.

Trenutak tišine

Luis Renhifo me upita za vreme. Bilo je jedanaest i po. Od jednog časa brod je počeo da se naginje, da se opasno naginje na desnu stranu. Kroz zvučnike se ponavljalo naređenje od prethodne noći: „Sve osoblje da pređe na levu stranu". Ramon Erera i ja se nismo micali jer smo već bili na toj strani.

Pomislih na kaplara Migel Ortegu, koga sam trenutak ranije video na desnoj strani, ali ga skoro u istom trenutku videh kako prođe ljuljajući se. Baci se na levu stranu, obamro od svoje morske bolesti. U tom trenutku brod se zastrašujuće nagnu; ode. Zadržah dah. Ogroman talas rasprsnu se nad nama i ostadosmo mokri, kao da smo tada izašli iz mora. Veoma lagano i teško razarač ponovo dobi svoj normalni položaj. Na straži, Luis Renhifo bio je samrtnički bled. Reče razdražljivo:

- Kakva nezgoda! Ovaj brod je počeo da tone i neće se vratiti.

To je bio prvi put da sam video razdraženog Luisa Renhifa. Do mene je ćutao Ramon Erera, zamišljen, potpuno mokar. Beše jedan trenutak potpune tišine. Potom Ramon Erera reče:

- U trenutku kad narede da sečemo konopce da bi tovar pao u vodu, ja ću ih kidati prvi.

Bilo je jedanaest i pedeset minuta.

Ja sam takođe mislio da će se svakog trenutka izdati naređenje za sečenje konopaca radi oslobađanja tereta. To je ono što se zove „razmeštanje broda radi olakšanja". Radio-aparati, hladnjače i štednjaci pali bi u vodu čim bi se to naređenje izdalo. Pomislih da bih u tom slučaju morao da siđem u kabinu, a na krmi smo bili sigurni jer snio uspeli da se smestimo između hladnjača i štednjaka. Bez njih bi nas talas povukao.

Brod je nastao da se brani od neprekidnih udara talasa, ali se svaki put naginjao sve više. Ramon Erera povuče jedan šator i pokri se njime. Novi talas, veći od prethodnog, ponovo se rasprsnu nad nama, iako smo već bili zaštićeni šatorom. Pridržao sam glavu rukama, dok je talas prolazio, i pola minuta kasnije zakašljucaše zvučnici.

„Izdaće naređenje da sečemo tovar", pomislih. Ali naredba je bila drukčija, izdata sigurnim i mirnim glasom: „Osoblje koje se nalazi u prolazu na palubi neka upotrebi pojaseve za spasavanje".

Luis Renhifo smireno zadrža jednom rukom slušalice, a drugom stavi pojas. Kao posle svakog velikog talasa, osećao sam najpre veliku prazninu, a potom duboku tišinu. Ugledah Luisa Renhifa koji, sa pojasom za spasavanje na sebi, ponovo stavi slušalice. Tada zatvorih oči i čuh jasno tiktakanje svog časovnika.

Kucanje sata slušao sam otprilike tokom jednog minuta. Ramon Erera se nije micao. Proračunah da je sigurno nedostajalo četvrt časa do dvanaest. Dva časa je još bilo potrebno da bismo stigli u Kartaginu. Brod je izgledao kao da za trenutak visi u vazduhu. Izvukoh ruku da pogledam časovnik, ali u tom trenutku ne videh ni ruku, ni šaku, ni sat. Ne videh ni talas. Osetih da brod tone i da tovar na koji sam se naslonio klizi. Stadoh na noge, u deliću sekunde, dok mi je voda stizala do grla. Zelenog i tihog, ugledah Luisa Renhifa izgubljenih očiju, koji je pokušavao da izbije, visoko držeći slušalice. Tada me voda potpuno pokri i počeh da plivam nagore.

Pokušavao sam da izađem na površinu, plivao sam nagore otprilike jednu, dve, tri sekunde. Nastavio sam da plivam. Nedostajalo mi je vazduha. Gušio sam se. Pokušah da se pridržim za tovar, ali tovar više nije bio tu. Više ničeg nije bilo okolo. Kad izađoh na površinu, oko sebe ne videh ništa osim mora. Sekund kasnije, na oko sto metara udaljenosti, brod izbi nošen talasima, dok se sa njega slivala voda sa svih strana, kao sa podmornice. Tek tada primetih da sam i sam pao u vodu.

III POGLAVLJE

GLEDAO SAM KAKO SE DAVE

ČETVORICA MOJIH DRUGOVA

Moj prvi utisak je bio da sam usred mora. Održavajući se na površini videh da se drugi talas razbija o razarač i da se ovaj, na oko dvesta metara od mene, strmoglavljuje u ambis i nestaje s mog vidika. Pomislih da je potopljen. Trenutak kasnije, kao potvrda te moje misli, oko mene izbiše mnogobrojne kutije s aparatima kojima je razarač bio natovaren u Mobilu. Držao sam se na površini među tim kutijama s radio-aparatima, hladnjacima i svim vrstama opreme za domaćinstvo koje su, izmešane, poskakivale, nošene talasima. U tom trenutku nisam bio sasvim svestan onoga što se zbiva. Pomalo smušen, grčevito se uhvatih za jednu ploveću kutiju i blesavo počeh da posmatram more. Dan je bio izvanredno jasan. Osim jakih talasa izazvanih vetrom i raspršenog tovara po njihovoj površini, na tom mestu nije bilo ničeg što bi podsećalo na brodolom.

Iznenada počeh da slušam bliske krikove. Kroz parajući zvižduk vetra sasvim jasno prepoznah glas Hulija Amadora Karbaja, visokog i zgodnog drugog vođu palube, koji je nekome vikao:

- Uhvatite se tu, ispod pojasa za spasavanje.

Bilo je kao da sam se tog trenutka probudio iz dubokog sna koji je trajao čitav minut. Primetih da nisam bio sam na moru. Tu, na udaljenosti od nekoliko metara, moji drugovi su se dozivali, jedva se održavajući na površini. Počeo sam da mislim veoma brzo. Nisam mogao da plivam ni u kom pravcu. Znao sam da se nalazimo na skoro dve stotine milja od Kartagine, ali mi se smisao za orijentaciju pobrkao. Međutim, još uvek nisam osećao strah. Za trenutak pomislih da bih beskrajno dugo mogao da se držim za kutiju, sve dok nam ne stigne pomoć. Smirivalo me je saznanje da se i drugi mornari oko mene

nalaze u istim okolnostima. Tako je bilo kad ugledah splavove. Bila su dva, jedan kraj drugog, na razdaljini od oko sedam metara. Pojavili su se iznenada na vrhu jednog talasa, s one strane s koje su vikali moji drugovi. Izgledalo mi je čudno što niko od njih nije mogao da ih stigne. U sekundi jedan od splavova je nestao sa mog vidika. Oklevao sam između rizika da plivam prema drugom ili da ostanem na sigurnom, držeći se za kutiju. Ali pre nego što sam stigao da donesem odluku, već sam plivao prema poslednjem vidljivom splavu, koji je svaki čas bio sve dalje. Plivao sam tri minuta. U jednom trenutku mi se izgubio iz vida, ali sam se trudio da ne izgubim pravac. Jedan udar talasa naglo mi ga je približio, belog, ogromnog i praznog. Svom snagom sam se uhvatio i pokušao da skočim na njega. Uspeo sam to tek u trećem pokušaju. Već na splavu, zadihan, izudaran vetrom, neumoljivim i hladnim, sa velikom mukom sam se uspravio. Tada ugledah trojicu svojih drugova oko splava kako pokušavaju da ga stignu.

Odmah sam ih prepoznao. Eduardo Kastiljo, kantiner, snažno se uhvatio za vrat Hulija Amadora Karabaje onoga koji je bio na straži kad se dogodila nesreća i na sebi imao pojas za spasavanje. Vikao je: „Uhvati se čvrsto, Kastiljo". Plutali su među razbacanim stvarima, na udaljenost od deset metara.

S druge strane bio je Luis Renhifo. Nekoliko minuta ranije video sam ga na razaraču, kako pokušava da se održi sa slušalicama podignutim u desnoj ruci.

Sa svojom poznatom mirnoćom, sa onim uverenjem dobrog mornara koji je govorio da će se pre njega razboleti more, svukao je košulju da bi bolje plivao, ali je izgubio pojas za spasavanje. I da ga nisam video, prepoznao bih ga po kriku:

- Debeli, veslaj na ovu stranu.

Brzo dohvatih vesla i pokušah da se približim. Hulio Amador, sa Eduardom Kastiljom čvrsto obešenim o vrat, približavao se splavu. Mnogo dalje odatle, videh četvrtog od naših drugova, Ramona Ereru, malog i očajnog, koji mi je davao znakove rukom, držeći se za jednu kutiju.

Samo tri metra!

Da sam morao da odlučim, ne bih znao sa kojim od mojih drugova da počnem. Ali, kada videh Ramona Ereru, onog iz tuče u Mobilu, veselog dečaka iz Arhone koji je nekoliko minuta pre toga bio sa mnom na krmi, počeh očajnički da veslam. Ali splav je imao skoro dva metra dužine. Bio je veoma težak za to uzburkano more a ja sam morao da veslam protiv vetra. Verujem da nisam uspeo da ga pokrenem ni jedan metar. Očajan, pogledah ponovo oko sebe i Ramon Erera je već bio nestao sa površine. Samo Luis Renhifo je sa sigurnošću plivao prema splavu. Znao sam da će uspeti. Čuo sam ga kako hrče kao trombon ispod moje postelje i bio sam ubeđen da je njegova staloženost jača od mora.

Međutim, Hulio Amador se borio sa Eduardom Kastiljom da se ne bi otkačio s njegovog vrata. Bili su na razdaljini manjoj od tri metra. Pomislih da, ako se još malo približim, moći ću da ispružim veslo da se uhvate. Ali u tom trenutku jedan ogromni talas podiže splav u vazduh, te sa prostrane penušave površine videh jarbol razarača koji se udaljavao. Kada sam s tog talasa sišao, Hulio Amador je, sa Eduardom Kastiljom, bio nestao, držeći ga čvrsto za vrat. Samo na dva metra razdaljine, još uvek je Luis Renhifo nastavljao da mirno pliva prema splavu. Ne znam zašto sam učinio tako besmislenu stvar: znajući da ne mogu da napredujem, a da bih izbegao micanje splava, upreh veslom u vodu, pokušavajući da ga prikucam za njegovo mesto. Luis Renhifo, umoran, zaustavi se za trenutak, podiže ruku kao da u njoj pridržava slušalice i ponovo mi viknu:

- Veslaj ovamo, debeli!

Vetar je dolazio sa iste strane. Viknuh mu da ne mogu da veslam protiv vetra, da uloži poslednji napor, ali stekoh utisak da me ni je čuo. Kutije sa tovarima su bile nestale i splav je plutao tamo-ovamo, potresan talasima. U jednom trenutku bio sam više od pet metara udaljen od Luisa Renhifa, pa ga izgubih iz vida. Ali, on se pojavi sa druge strane, još uvek smiren, i videh kako uranja u talase da bi izbegao da ga povuku. Ja sam stajao, sa

podignutim veslom, u očekivanju da se Luis Renhifo dovoljno približi kako bih mogao da ga dohvatim. Ali, tada primetih da se zamara, da očajava. Ponovo mi dobaci, već toneći:

- Debeli!.. Debeli!..

Pokušah da veslam, ali je bilo uzalud, kao i prvi put. Učinih poslednji napor da Luis Renhifo dohvati veslo, ali podignuta ruka, ona koja je nekoliko minuta ranije pokušavala da od vode sačuva slušalice, potonu tog trenutka zauvek, na oko dva metra od vesla.

Ne znam koliko sam vremena bio tu, stojeći, održavajući ravnotežu na splavu, sa podignutim veslom. Gledao sam po vodi. Čekao sam da svakog trenutka neko izbije na površinu. Ali, more je bilo čisto a vetar, sve jači, lupao je po mojoj košulji cvileći kao pas. Tovar je bio nestao. Jarbol, sve dalji, pokazivao je da razarač nije potonuo kako mi se to u početku činilo. Osetih mir. Pomislih da će kroz koji trenutak doći da me traže. Pomislih da je neko od mojih drugova uspeo da se dočepa drugog splava. Nije bilo razloga da im to ne pođe za rukom. Nijedan od splavova na razaraču nije bio opremljen, a bilo ih je ukupno šest, pored čamaca i kitolovaca. Mislio sam da je bilo potpuno normalno da nekolicina mojih drugova dohvate drugi splav, kao što sam ja dospeo na ovaj i da nas, možda, razarač traži.

Iznenada opazih sunce. Toplo i metalno sunce, čistog podneva. Ošamućen, još ne dolazeći sebi, pogledah na časovnik. Bilo je tačno podne.

Sam

Kad me je Luis Renhifo poslednji put na razaraču, pitao koliko je sati, bilo je jedanaest i trideset. Pogledao sam ponovo na časovnik u jedanaest i pedeset, kada se još nije bila dogodila katastrofa. Kad sada, na splavu, pogledah na sat, bilo je tačno dvanaest. Izgledalo mi je kao da je prošlo mnogo vremena otkako se sve to desilo, ali, u stvari prošlo je samo deset minuta od trenutka kad sam na krmi razarača poslednji put pogledao na sat,

kao i od trenutka kad sam uhvatio splav, i pokušao da spasem svoje drugove. Ostao sam tu, stojeći na splavu nepokretan, gledajući prazno more, slušajući jauke vetra i misleći da će proći najmanje dva do tri časa pre nego što dođu da me spasu.

„Dva do tri časa", proračunah. To mi je vreme izgledalo nesrazmerno dugo za čoveka koji je bio sam na moru. Pokušah da se smirim. Nisam imao ni hrane ni vode i mislio sam da će u tri časa po podne žeđ biti neizdrživa. Sunce mi je gorelo nad glavom, počelo je da mi peče kožu, suvu i otvrdlu od soli. Kako sam u padu izgubio kapu, ponovo pokvasih glavu i sedoh na ivicu splava, da sačekam dok stignu po mene.

Tek tada osetih bol u desnom kolenu. Moje pantalone od debelog platna bile su mokre, te mi je bilo teško da ih podavijem iznad kolena. Ali, kad sam to uspeo uplašio sam se: imao sam duboku ranu u obliku polumeseca, ispod kolena. Ne znam da li sam se sapleo o ivicu broda. Ne znam da li sam ranu zadobio kad sam pao u vodu. Znam samo da je nisam primetio pre nego što sam dospeo na splav. Iako me je rana malo pekla, prestala je da krvari i bila je potpuno suva, verovatno zbog morske soli. Ne znajući o čemu da mislim, počeo sam da pravim popis svojih stvari. Želeo sam da znam čime raspolažem u samoći mora. Na prvom mestu, raspolažem sa mojim časovnikom, koji je precizno radio i u koji nisam mogao da prestanem da gledam svakih dva-tri minuta. Još sam imao zlatni prsten, kupljen u Kartagini prošle godine, lančić sa medaljonom Gospe od Karmena, takođe u Kartagini kupljen od jednog mornara za trideset i pet pesosa. U džepovima sam imao samo ključeve od svog ormana na razaraču i tri podsetnice koje su mi dali u nekoj radnji u Mobilu, jednog dana meseca januara kada sam sa Meri Adres išao u kupovinu. Kako nisam imao šta da radim, počeo sam da čitam te podsetnice da bih se razonodio dok me ne spasu. Ne znam zbog čega su mi ličile na tajne poruke u boci koju brodolomnici bacaju u more. I verujem, da sam tog trenutka imao bocu, stavio bih u nju jednu od podsetnica igrajući se brodolomca, da bih te noći imao nešto smešno da pričam svojim prijateljima u Kartagini.

IV POGLAVLJE

PRVE NOĆI SAM U KARIBIMA

U četiri časa po podne prestao je vetar. Kako nisam video ništa osim vode i neba, niti imao ikakvu tačku za orijentaciju, mora da je prošlo više od dva časa pre nego što sam primetio da splav napreduje. U stvari, od trenutka kad sam se našao na njemu, on je počeo da se miče u pravoj liniji, guran vetrom, brzinom većom od one koju bih mu ja mogao dati veslima. Međutim, nisam imao ni najmanju predstavu o svom pravcu i položaju. Nisam znao da li se splav kreće prema obali ili prema Karibima. Ovo poslednje mi je izgledalo najverovatnije, jer sam uvek smatrao da je nemoguće da more na obalu izbaci neku stvar koja je zašla dve stotine milja, a još manje ako je ta stvar teška kao čovek u čamcu.

Tokom svojih prvih dva časa u sebi sam pratio put razarača, minut po minut. Ako su telegrafisali u Kartaginu, dali su tačan položaj mesta na kome se dogodila nesreća, i pomislih da su tog trenutka poslali helikoptere i avione da nas spasu. Izračunah u sebi da će pre jednog časa avioni biti tu, kružeći nad mojom glavom.

U jedan čas po podne sedoh na splav da osmatram horizont. Spustih i postavih unutra tri vesla, spreman da veslam u pravcu u kome se pojave avioni. Minuti su bili dugi i teški. Sunce mi je žarilo lice i leđa, usta su mi gorela, ispucala od soli. Ali, u tom trenutku, nisam osećao ni žeđ ni glad. Jedino sam osećao potrebu da se pojave avioni. Već sam imao svoj plan: kad ih ugledam da se pojavljuju pokušaću da veslam prema njima, potom, kad budu nada mnom, stajaću na splavu i davaću im znake košuljom. Da bih bio spreman, da ne bih izgubio ni jedan minut, otkopčao sam košulju i nastavio da sedim na splavu, pregledajući horizont sa svih strana, jer nisam imao ni najmanju ideju o pravcu odakle će se pojaviti avioni.

Tako je otkucalo dva. Vetar je nastavio da jauče, a u jaucima vetra i dalje sam

slušao glas Luisa Renhifa: „Debeli, veslaj na ovu stranu". Čuo sam potpuno jasno, kao da je tu, na udaljenosti od dva metra, dok pokušava da dostigne veslo. Znao sam da kad vetar jauče na moru, kad se talasi razbijaju o hridi, čovek i dalje čuje glasove kojih se seća. I nastavio sam da slušam taj glas, uz izluđujuću upornost: „Debeli, veslaj na ovu stranu".

U tri časa počeo sam da očajavam. Znao sam da bi u to vreme razarač bio u pristaništu Kartagine. Moji će se drugovi, srećni zbog povratka, kroz nekoliko trenutaka raspršiti po gradu. Imao sam osećaj da svi sada misle na mene, i ta ideja mi je ulila volje i strpljenja da čekam do četiri. Ako nisu telegrafisali, nisu primetili da smo pali u vodu, primetili bi to u trenutku pristajanja razarača kad sva posada mora da bude na palubi. To je moglo da bude najkasnije oko tri, pa bi odmah morali da pošalju obaveštenje. I da su se avioni dugo zadržali u uzletanju, pre pola sata krenuli bi prema mestu nesreće. Tako da bi u četiri, najkasnije u četiri i po, leteli nad mojom glavom. Nastavih da posmatram horizont, sve dok vetar nije prestao i osetih kao da sam umotan u ogromni i gluvi šum. Tada više nisam čuo krik Luisa Renhifa.

Velika noć

U početku mi je izgledalo nemoguće da ostanem tri časa sam na moru. Ali u pet, kad je već bilo prošlo pet časova, izgledalo mi je da mogu da čekam još jedan čas duže. Sunce je zalazilo. Postalo je crveno i veliko na zalasku, i tada počeh da se orijentišem. Sada sam znao gde će se pojaviti avioni postavio sam se levo do zalazećeg sunca i gledao pravo, ne mičući se, ne skrećući pogled ni za trenutak, ne usuđujući se ni da trepnem, u pravcu u kome je, prema mojoj orijentaciji, morala biti Kartagina. U šest su me zabolele oči. Ali nastavio sam da gledam. I kasnije, kada je počeo da pada mrak, nastavio sam da gledam sa čvrstim i ukroćenim strpljenjem. Znao sam tada da neću videti avione, ali video bih zelena i crvena svetla, kako dolaze prema meni, pre nego što bih osetio zvuk avionskih motora. Želeo sam da vidim ta svetla, ne misleći tada da iz aviona ne mogu da vide mene. Iznenada je nebo pocrvenelo, a ja sam još nadgledao horizont. Onda je nebo postalo

tamnoljubičasto i ja sam nastavio da gledam. Sa jedne strane splava, kao žuti dijamant na nebu boje vina, nepokretna i uspravna, pojavila se prva zvezda. Bila je kao neki znak. Odmah potom, noć gusta i napregnuta sručila se na more.

Kad sam primetio da sam utonuo u mrak i da više ne mogu da vidim dlan svoje ruke, moj prvi utisak je bio da neću moći da savladam užas. Zbog šuma vode znao sam da splav nastavlja lagano ali neumorno napred. Utopljen u tminu, primetih tada da tokom dana nisam bio tako sam. Bio sam više sam u tami, na splavu koji nisam video ali koji sam ispod sebe osećao kako klizi po nekom moru, gustom i naseljenom čudnim životinjama. Da bih se osetio manje sam, počeo sam da gledam u brojčanik časovnika. Bilo je deset do sedam. Mnogo vremena potom, čini mi se posle dva ili tri časa, bilo je pet do sedam. Kad je skazaljka došla na broj dvanaest bilo je tačno sedam i nebo je bilo nabijeno zvezdama. Ali, meni je izgledalo kao da je prošlo toliko vremena da je već trebalo da počne svitanje. Očajnički sam nastavio da mislim na avione.

Počeh da osećam zimu. Nemoguće je ni minut biti suv na splavu. I kad čovek sedne na njegovu ivicu pola tela mu ostane u vodi, jer splav uranja više od pola metra ispod površine, kao korpa. U osam uveče voda je manje hladna nego vazduh. Ja sam znao da sam na podu splava obezbeđen od životinja, pošto im mreža koja štiti njegov pod onemogućava da se približe. Ali, to se uči i veruje u školi kad vojni stručnjak izvodi dokaz na malom modelu splava i čovek sedi na klupi, između četrdeset drugova i u dva po podne. Ali, kad se nalaziš sam na moru, u osam uveče i bez nade, pomisliš da nema nikakve logike u stručnjakovim rečima. Ja sam znao da mi je pola tela uronjeno u svet koji nije pripadao ljudima nego morskim životinjama. I uprkos hladnom vetru koji mi je udarao po košulji, nisam se usudio ni da se pomerim od ivice splava. Po vojnom stručnjaku, to je najnesigurnije mesto na splavu. Ali, uz sve to, tako sam se osećao najudaljeniji od životinja, ogromnih i nepoznatih životinja koje sam slušao kako tajanstveno prolaze pored splava.

Te noći s mukom sam pronašao sazvežđe Malog Medveda, izgubljenog u nekom zbrkanom i beskrajnom spletu zvezda. Nikad ih nisam video toliko. Na čitavoj površini neba bilo je teško pronaći jednu praznu tačku. Čim sam pronašao Malog Medveda, nisam

se usudio da pogledam na drugu stranu. Ne znam zbog čega sam se osećao manje usamljenim gledajući Malog Medveda. U Kartagini, kad smo imali slobodan dan, seli bismo na most Manga u zoru, dok je Ramon Erera pevao, oponašajući Danijela Santosa, a neko bi ga pratio na gitari. Sedeći na ivici kamena, ja bih uvek otkrivao Malog Medveda, sa strane brda La Pora. Te noći, na ivici splava, osetih za trenutak kao da se nalazim na mostu Manga, kao da je Ramon Erera pored mene, da peva uz pratnju gitare, i kao da Mali Medved nije ni dvesta milja od zemlje, nego nad brdom Popa. Mislio sam da u tom času neko posmatra Malog Medveda u Kartagini, kao što sam ga ja posmatrao na moru, i sa tom mišlju osećao sam se manje usamljenim.

Moju prvu noć na moru učinilo je dužom to što se u njoj nije dogodilo apsolutno ništa. Nemoguće je opisati noć na splavu, kad se ništa ne događa a postoji strah od životinja, i postoji fosforescentni časovnik u koji je nemoguće prestati da se gleda svaki minut. Dvadeset i osmog februara u noći, koja je bila moja prva noć na moru, gledao sam na časovnik svakog minuta. Bilo je to mučenje. Očajnički odlučih da ga skinem i stavim u džep da ne bih zavisio od vremena. Kad mi je izgledalo nemoguće da se kao čovek dalje opirem potrebi da zagledam časovnik, bilo je dvadeset do devet. Još uvek nisam osećao žeđ i glad i bio sam siguran da ću moći da izdržim do sledećeg dana, dok ne dođu avioni. Ali, mislio sam da će me časovnik izludeli. Zahvaćen strahom, skinuh ga sa ruke da bih ga stavio u džep, ali, kad mi se nađe u ruci, pade mi na pamet da bi najbolje bilo da ga bacim u more. Kolebah se za trenutak. Potom osetih užas jer pomislih da bih bio usamljeniji bez njega. Ponovo ga stavih na ruku i nastavih da ga gledam, minut po minut, kao onog popodneva kad sam gledao u horizont u očekivanju aviona; sve dok me nisu zabolele oči.

Posle dvanaest osetio sam želju da plačem. Nisam spavao ni sekund, a nisam to ni pokušao. Sa istom nadom kojom sam po podne čekao da vidim avione na horizontu, ove zore tražio sam svetlosti brodova. Proveo sam duge časove posmatrajući more; mirno more, ogromno i tiho, ali nisam video nikakvu drugu svetlost osim zvezdane. Hladnoća je bila jača u časovima zore i izgledalo mi je kao da je moje telo postalo sjajno, obloženo ispod kože celim suncem popodneva. Od hladnoće koža mi je više gorela. Desno koleno je počelo da me boli posle dvanaest i osetio sam kao da mi je voda probila do kostiju. Ali to,

su bili nejasni osećaji. Nisam toliko mislio na svoje telo kao na svetlosti brodova. I mislio sam da bi mi usred te beskrajne samoće, usred tamnog žuborenja mora, bilo potrebno da vidim svetlost samo jednog broda, pa da ispustim krik koji bi se čuo na bilo kolikoj razdaljini.

Svetlost dana

Nije svitalo lagano kao na kopnu. Nebo je postalo bledo, nestale su prve zvezde i ja sam nastavio da gledam najpre u časovnik a potom horizont. Pojavila se linija mora. Bilo je prošlo dvanaest časova, ali mi je to izgledalo nemoguće. Nemoguće da je noć tako duga kao dan. Potrebno je provesti jednu noć na moru sedeći na splavu i gledajući u časovnik da bi se saznalo da je noć neizmerivo duža od dana. A kad iznenada počne da sviće, tada se čovek oseća suviše umornim da bi shvatio da sviće.

To mi se desilo te prve noći na splavu. Kad je počelo da sviće, nije me bilo briga ni za šta. Ne pomislih ni na vodu ni na hranu. Ne pomislih ni na šta sve dok vetar nije počeo da postaje mlaka površina mora glatka i pozlaćena. Nisam spavao ni časka cele noći, ali u tom trenutku osetih kao da sam se probudio. Kad sam se protegao na splavu, kosti su me bolele. Bolela me koža. A dan je bio sjajan i mlak i usred svetlosti, u šumu vetra koji je počeo da se diže, ja se osetih tako obnovljenim da bih i dalje mogao da čekam. I osetih se obilato praćen na splavu. Prvi put za dvadeset godina svog života osetih se tada savršeno srećnim.

Splav je napredovao, nisam mogao da proračunam koliko u toku noći, ali na horizontu je sve bilo isto, kao da se nisam makao ni centimetar. U sedam ujutru pomislih na razarač. Bilo je vreme doručka. Mislio sam da moji drugovi tada sede za stolom grickajući jabuke. Potom će doneti jaja. Potom meso. Potom hleb i kafu s mlekom. Usta mi se napuniše pljuvačkom i osetih blag grč u stomaku. Da bih odagnao tu misao, uronih na dno splava do vrata. Sveža voda na pregorelim leđima natera me da se osetim jačim i lakšim. Bio sam tu dugo, uronjen, pitajući se zbog čega sam sa Ramon Ererom otišao na

krmu, umesto da legnem u svoj krevet. Rekonstruisao sam tragediju minut po minut i smatrao sam se blesavim. Nije bilo nikakvog razloga da i ja budem jedna od žrtava: nisam bio na straži, nisam imao obaveza da budem na palubi. Pomislih da je sve bilo zbog loše sreće i tada ponovo osetih nelagodnost. Ali, kad pogledah na časovnik, ponovo se umirih. Dan je napredovao brzo: bilo je jedanaest i po.

Crna tačka na horizontu

Blizina podneva natera me da ponovo mislim na Kartaginu. Pomislih da je bilo nemoguće da nisu primetili moj nestanak. Čak sam jadikovao što sam stigao splav, jer za trenutak poverovah da su moji drugovi spaseni, a da sam ja jedini lutao bez pravca, jer je splav gurao vetar. Čak sam prebacivao zloj sreći što sam dohvatio splav.

Nisam do kraja pronikao tu misao kad poverovah da sam ugledao tačku na horizontu. Uperih pogled u tu crnu tačku koja se pomerala. Bilo je jedanaest i pedeset. Pogledah tako snažno, da se nebo za trenutak napuni svetlim tačkama. Crna tačka je produžila pravo prema splavu. Dva minuta pošto sam je otkrio, savršeno sam uočavao njen oblik. Kako se približavala po nebu, sjajnom i plavom, bacala je zaslepljujuće metalni sjaj. Malo-pomalo, raspoznavala se među drugim sjajnim tačkama. Zaboleo me vrat i više nisam mogao da izdržim sjaj neba u očima. Ali, nastavio sam da je gledam: bila je sjajna, brza i dolazila pravo prema splavu. U tom trenutku ne osetih se srećnim. Ne osetih neko kipuće uzbuđenje. Osetih veliku lucidnost i neverovatni, mir stojeći na splavu, dok se avion približavao. Lagano svukoh košulju. Osećao sam da znam koji je tačan trenutak kad moram da počnem sa davanjem znakova košuljom. Ostah minut, dva minuta, sa košuljom u ruci, čekajući da se avion nešto više približi. Dolazio je pravo prema splavu. Kad podigoh ruku i počeh da mašem košuljom, savršeno sam nad bukom talasa čuo kako jača i treperi zvuk njegovih motora.

V POGLAVLJE

IMAO SAM DRUGA UKRCANOG NA SPLAVU

Mahao sam očajnički košuljom, najmanje pet minuta. Ali ubrzo sam primetio da sam se prevario: avion nije dolazio prema splavu. Kad sam video kako narasta crna tačka, izgledalo mi je da će proći iznad moje glave. Ali, prođe veoma daleko i na visini sa koje je bilo nemoguće da me opazi. Potom načini veliki krug, uze pravac za povratak i poče da se gubi na istom mestu na nebu odakle se i pojavio. Stojeći na splavu, izložen vrelom suncu, gledao sam crnu tačku, ne misleći ni na šta, sve dok se nije potpuno izbrisala sa horizonta. Tada ponovo sedoh. Osetih se nesrećnim ali kako još nisam bio izgubio nadu, odlučih da preduzmem mere da se zaštitim od sunca. Kao prvo, nisam smeo grudi da izložim sunčevim zracima. Bilo je podne. Proveo sam već čitavih dvadeset i četiri časa na splavu. Legoh na rub splava licem prema nebu i stavih na lice vlažnu košulju. Nisam pokušao da spavam jer sam znao za opasnost koja mi preti ako zaspim na ivici splava. Pomislih na avion: nisam bio sasvim siguran da me je tražio. Bilo mi je nemoguće da ga prepoznam.

Tu, ispružen na rubu splava, osetih prvi put da me mori žeđ. U početku mi je pljuvačka bila gusta a grlo osušeno. Dražilo me da pijem morsku vodu, ali znao sam da bi mi to škodilo. Mogao bih malo da je popijem kasnije. Iznenada zaboravih na žeđ. I tu, nad mojom, glavom, osetih zvuk drugog aviona, jači od buke talasa.

Zbunjen, pridigoh se na splavu. Avion se približavao, sa iste strane odakle je stigao prvi, ali ovaj je išao pravo prema splavu. U trenutku kad je prošao iznad moje glave ponovo sam mahao košuljom. Ali, on je leteo suviše visoko. Prođe; ode; nestade. Potom napravi krug i videh ga sa strane, na horizontu, kako leti u pravcu odakle je i stigao. „Sad me traže", pomislih. I sačekah na ivici splava, sa košuljom u ruci, da stignu novi avioni.

Nešto mi je postalo jasno sa avionima, pojavljivali su se i nestajali na istom mestu.

To je značilo da je tu kopno. Sad sam znao u kom pravcu moram da idem. Ali, kako? I da je splav mnogo napredovao u toku noći, morao je da bude još veoma daleko od obale. Znao sam u kom ću je pravcu naći, ali apsolutno nisam znao koliko vremena moram da veslam pod tim suncem koje je počelo da mi pravi plikove na koži i s tom glađu koja me je bolela u stomaku. A naročito sa tom žeđi. Svaki put mi je bilo sve teže da dišem. U dvanaest i trideset pet, ne primetih u kom trenutku, dođe ogromni crni avion, sa pontonima za spuštanje na vodi, prođe ričući nad mojom glavom. Srce mi poskoči. Videh ga jasno. Dan je bio svetao, tako da sam jasno mogao da vidim glavu čoveka kako izviruje iz kabine, pregledajući more crnim durbinom. Prošao je lako nisko, lako blizu mene, da mi se učinilo kao da sam osetio na licu snažni lepet njegovih motora. Tačno sam ga prepoznao po slovima na njegovim krilima, bio je avion službe obalne straže iz Zone Kanala.

Kad se trepereći udaljio prema unutrašnjosti Kariba ne posumnjah ni za trenutak da me je čovek sa durbinom video kako mašem košuljom. „Otkrili su me!", viknuh srećan, i dalje mašući košuljom. Lud od uzbuđenja, počeh da skačem po splavu.

Videli su me!

Za manje od pet minuta, isti crni avion ponovo je prošao a suprotnom pravcu, na istoj visini kao i prvi put. Leteo je nagnuto na levo krilo i na prozorčiću sa te strane ugledah ponovo, jasno, čoveka koji je more pregledao durbinom. Ponovo mahnuh košuljom. Sad nisam mahao očajnički. Mahao sam mirno, ne kao da tražim pomoć, nego kao da šaljem uzbudljiv pozdrav zahvalnosti svojim pronalazačima.

Kako se približavao, izgledalo mi je da gubi visinu. Za jedan trenutak leteo je u pravoj liniji, skoro na nivou vode. Pomislih da se spušta i spremih se da veslam prema mestu gde će se spustiti. Trenutak kasnije on ponovo uze visinu, napravi krug i prođe treći put iznad moje glave. Tada ne mahnuh očajnički košuljom. Sačekah da bude tačno nad splavom. Dadoh mu kratak znak i sačekah da prođe ponovo, svaki put niže. Ali, dogodilo

se sve suprotno: avion brzo uze visinu i izgubi se odakle se i pojavio. Uprkos tome, nisam imao zašto da brinem. Bio sam siguran da me je video. Bilo je nemoguće da me nije video leteći tako nisko i tačno nad splavom. Miran, bezbrižan i srećan, sedoh da čekam.

Čekao sam jedan čas. Izvukoh veoma važan zaključak: tačka gde su se pojavljivali prvi avioni morala bi, bez sumnje, da bude Kartagina. Tačka gde je nestao crni avion bila je nad Panamom. Proračunao sam da bih, veslajući u pravoj liniji, skraćujući malo od pravca vetra, stigao otprilike u letovalište Tolu. To je bila manje ili više srednja tačka između dve u kojima su nestajali avioni.

Proračunao sam da bi kroz jedan čas bili tu da me spasu. Ali, čas je prošao a da se ništa nije dogodilo na plavom moru, čistom i potpuno mirnom. Prošla su još dva časa. I još dva i još dva, u toku kojih se nisam pomerio sa ruba splava. Bio sam napregnut, pregledajući horizont, ne trepćući. Sunce je počelo da silazi u pet po podne. Još nisam gubio nadu, ali počeh da se osećam uznemirenim. Bio sam siguran da su me iz crnog aviona videli, ali nisam mogao da objasnim kako je prošlo toliko vremena a da nisu došli da me spasu. Osećao sam suvo grlo. Bilo mi je sve teže da dišem. Bio sam rasejan, gledajući horizont, kad, ne znam zašto, skočih i padoh nasred splava. Polagano, kao da lovi mamac, peraje morskog psa klizilo je duž ivice.

Morski psi dolaze u pet

Bila je to prva životinja koju sam video, posle skoro trideset časova provedenih na splavu. Peraja morskog psa izazivaju paniku jer se zna za proždrljivost te zveri. Ali, u stvari, ništa ne izgleda bezopasnije nego peraja morskog psa. Ne liče na nešto što pripada nekoj životinji, a još manje jednoj zveri. Bilo je zeleno i hrapavo, kao koren nekog drveta. Kad sam ga video kako prolazi prateći ivicu splava, dobio sam utisak da je imalo svež i pomalo gorak ukus, kao od nekog biljnog korena. Bilo je više od pet. More je bilo mirno na zalasku sunca. Drugi morski psi su se približavali splavu, strpljivo, i kružili sve dok nije potpuno pala noć. Nije bilo svetlosti, ali sam ih osećao kako kruže u tami, parajući mirnu

površinu oštricom svojih peraja.

Od tog trenutka nikad više nisam seo na ivicu posle pet po podne. Sutra, prekosutra, i još kroz četiri dana steći ću dovoljno iskustva i shvatiću da su morski psi tačne životinje stizaće nešto posle pet i nestajati sa pomrčinom.

U zoru, prozirna voda nudi lep prizor. Ribe svih boja približavaju se splavu. Ogromne žute i zelene ribe, prugaste, plave i crvene ribe, okrugle, sitne, prate splav do večeri. Ponekad bi sevnula metalna munja, mlaz krvave vode prelio bi se preko ograde i komadi neke ribe koju je raskomadao morski pas plutali bi jedan trenutak uz splav. Tada bi se jedna neizmerna količina malih riba sjatila na te ostatke. Toga trenutka prodao bih dušu za najmanji komad ribljeg otpatka koji je ostajao iza morskog psa.

Bila je moja druga noć na moru. Noć gladi i žeđi i očajanja. Osetih se napušten jer sam nadu uporno vezao za avion. Tek te noći mi je postalo jasno da je jedino što imam u borbi za spas bila moja volja i ostatak mojih snaga.

Jedna stvar me zaprepašćivala, osećao sam se malo slab ali ne iscrpljen. Proveo sam skoro četrdeset časova bez vode i bez hrane i više od dve noći i dva dana bez spavanja, pošto sam bio budan noć pre nesreće. Međutim, osećao sam se sposobnim da veslam.

Ponovo potražih Malog Medveda. Upreh pogled u njega i počeh da veslam. Bilo je vetra ali nije duvao u onom pravcu u kome sam morao da usmerim splav da bi plovio prema Malom Medvedu. Učvrstio sam dva vesla na ivicu splava i počeo da veslam u deset uveče. U početku sam veslao očajnički. Potom smirenije, pogledom uprtim u Malog Medveda, koji je, prema mojim proračunima, sijao tačno nad brdom La Popa.

Po žuboru vode znao sam da napredujem. Kad bih se umorio, ukrstio bih vesla i naslonio glavu da bih se odmorio. Potom bih uzeo vesla sa više snage i sa više nade. U ponoć sam i dalje veslao.

Jedan drug na splavu

Oko dva časa osetih se potpuno iscrpen. Ukrstih vesla i pokušah da spavam. U tom trenutku pojača mi se žeđ. Glad me nije uznemiravala. Gnjavila me je žeđ. Osetih se tako umoran da naslonih glavu na veslo i pripremih se da umrem. Tako je to bilo, kad ugledah kako na palubi razarača sedi Haime Manhares, koji mi je kažiprstom pokazao pravac prema luci. Haime Manhares, Bogoćanin, jedan je od mojih najstarijih prijatelja u mornarici. Često sam mislio na drugove koji su pokušavali da dostignu splav. Pitao sam se da li su stigli drugi splav, da li ih je razarač pokupio ili da li su ih otkrili avioni. Ali, nisam mislio na Haime Manharesa. Međutim, kako bih zatvorio oči pojavio bi se Haime Manhares, nasmejan, prvo pokazujući mi pravac luke a potom kako sedi u trpezariji, preko puta mene, sa tanjirom voća i kajgane u ruci.

U početku je to bio san. Zatvorio bih oči, spavao bih nekoliko kratkih minuta pa bi se pojavio, uvek tačan i u istom položaju, Haime Manhares. Najzad odlučih da mu se obratim. Ne sećam se šta sam ga upitao tom prvom prilikom. Ne sećam se takođe, šta mi je odgovorio. Ali znam da smo na palubi pričali kad je iznenada naišao udar talasa, fatalni talas u jedanaest i pedeset pet, i probudih se zbunjen, držeći se svim svojim snagama za konopac da ne bih pao u more.

Ali, pre zore pomračilo se nebo. Nisam mogao više da spavam jer sam se osećao iscrpen, čak i za spavanje. Usred tame nisam više video drugi kraj splava, ali nastavio sam da gledam u tamu, pokušavajući da prodrem kroz nju. Tada jasno videh na kraju ruba, Haima Manharesa kako sedi, u svojoj radnoj uniformi: plavim pantalonama i košulji sa kapom lako nakrivljenom prema desnom uhu, na kojoj se jasno čitalo, uprkos mraku: „A. R. C. Kaldas".

- Zdravo - rekoh mu bez uzbuđenja, siguran da je Haime Manhares bio tu. Siguran da je bio tu oduvek.

Da je ovo bio san ne bi imalo nikakvog značaja. Znam da sam bio potpuno budan,

potpuno svestan, i da sam slušao zvižduk vetra i šum mora iznad svoje glave. Osećao sam glad i žeđ. I nisam ni najmanje sumnjao u to da Haime Manhares putuje sa mnom na splavu.

- Zašto nisi uzeo dovoljno vode na brodu? - upita me.

- Pošto smo stizali u Kartaginu - odgovorih mu. - Ležao sam na krmi sa Ramonom Hererom.

Nije bilo priviđenje. Nisam osećao strah. Izgledalo mi je glupo što sam se ranije osećao sam na splavu, ne znajući da je drugi mornar sa mnom.

- Zašto nisi jeo? - upita me Haime Manhares. Tačno se sećam da sam mu rekao:

- Zato što nisu hteli da mi daju hranu. Tražio sam da mi daju jabuka i sladoleda i oni nisu hteli. Ne znam gde su ih držali sakrivene.

Naime Manhares nije ništa odgovorio. Ćutao je za trenutak. Ponovo mi pokaza pravac u kome se nalazi Kartagina. Ja sam pratio smer njegove ruke i ugledao svetlosti pristaništa, lučke plute kako poigravaju nad vodom. „Već smo stigli", rekoh i nastavih da pomno gledam svetlosti luke bez uzbuđenja, bez radosti, kao da stižem posle nekog normalnog putovanja. Zamolih Haima Manharesa da veslamo malo. Ali, on već nije bio tu. Otišao je. Bio sam sam na splavu a svetlosti luke bili su prvi sunčevi zraci. Prvi zraci mog trećeg dana usamljenosti na moru.

VI POGLAVLJE

SPASILAČKI BROD I OSTRVO LJUDOŽDERA

U početku sam brojao dane kroz ponavljanje događaja: prvi dan, 28. februar, bio je dan nesreće. Drugi, onaj sa avionima. Treći beše onaj najočajni od svih, nije se dogodilo ništa naročito. Splav je plovio dalje guran vetrom. Ja nisam imao snage da veslam. Nebo se naoblači, osetih zimu i kako nisam video sunce izgubih pravac. Tog jutra ne bih znao odakle dolaze avioni. Splav nema ni pramac ni krmu. Kvadratnog je oblika i ponekad plovi sa strane, okreće se neosetno sam oko sebe, i, kako nema označenih tačaka, ne zna se da li ide napred ili nazad. More je isto sa svih strana. Ponekad bih legao na zadnji deo splava, u odnosu na pravac u kome je on napredovao. Pokrio bih lice košuljom. Kad bih ustao, splav je napredovao u pravcu u kome sam ležao. Tada nisam znao da li je splav promenio pravac ili se okrenuo sam oko sebe. Nešto slično desilo mi se s vremenom posle trećeg dana.

U podne odlučih da uradim dve stvari: prvo, da na jedan kraj splava zakujem veslo, da bih znao da li uvek napreduje u istom pravcu. Drugo, da ključevima na ogradi napravim crtu za svaki dan koji je prolazio i zabeležim datum. Povukoh prvu crtu i stavih broj dvadeset i osam.

Povukoh drugu crtu i stavih drugi broj: dvadeset i devet. Trećeg dana, pored treće crte, stavih broj trideset. Bila je to prava zbrka jer sam verovao da smo u tridesetom danu a, u stvari, bio je drugi mart. To sam primetio tek četvrtog dana, kad sam posumnjao da li mesec koji je upravo prošao ima trideset ili trideset jedan dan. Tek tada se setih da je bio februar. Iako to sad izgleda glupo, ta greška mi je pomutila smisao za vreme. Četvrtog dana više nisam bo sasvim siguran u svoju računicu u vezi sa danima koje sam proveo na splavu. Da li ih je bilo tri, da li četiri, ili pet? Prema crtama, bilo da je februar ili mart, proveo sam ovako tri dana. Ali, nisam bio sasvim siguran, a isto tako nisam bio siguran u

to da li splav napreduje ili ide natrag. Više sam voleo da ostavim stvari kakve jesu, da bih izbegao nove zbrke, i najzad izgubih nadu da će me spasti.

Još nisam ni jeo, ni pio. Više nisam hteo da mislim, bilo mi je teško da organizujem ideje. Koža, izgorela od sunca, puna plikova, me je pekla. U Pomorskoj bazi vojni stručnjak nas je upozoravao da se moramo snalaziti bilo kako da ne bismo grudi izlagali sunčevim zracima. Bio sam skinuo košulju, neprestano mokru i privezao je oko struka, jer mi je smetao njen dodir na koži. Kako sam imao za sobom četiri dana žeđi i već mi je bilo gotovo nemoguće da dišem a osećao sam duboki bol u grlu, u grudima i ispod ključne kosti, četvrtog dana popih malo slane vode. Voda ne smiruje žeđ ali osvežava. Pio sam je dugo i lagano jer sam znao da ću sledeći put morati da je pijem manje, i tek pošto prođu mnogi časovi.

Svakog dana, u pet, sa začuđujućom tačnošću stizali su morski psi. Tada je počinjala gozba oko splava. Ogromne ribe skakale su izvan vode i nekoliko trenutaka kasnije ponovo izbijale raskomadane. Morski psi izluđeni, bacali su se podmuklo na krvavu površinu. Još nisu pokušali da razbiju splav, ali on ih je privlačio svojom belom bojom. Ceo svet zna da morski psi rado napadaju bele predmete. Morski pas je kratkovid, tako da samo može da vidi bele i sjajne stvari. To je bila druga preporuka stručnjaka:

- Sjajne stvari se moraju sakriti da ne bi skrenule pažnju morskim psima.

Ja nisam nosio sjajne stvari. Čak je i brojčanik mog sata bio taman. Ali, bio bih mirniji da sam imao bele stvari da ih bacim u vodu, daleko od splava, u slučaju da morski psi pokušaju da skoče kroz ogradu. Za svaki slučaj, od četvrtog dana posle pet po podne, bio sam uvek s veslom spreman na odbranu.

Brod na vidiku

Svake noći ukrstio bih jedno veslo na splavu i pokušavao da spavam. Ne znam da li se to dešavalo samo kad sam spavao ili isto tako kad sam bio budan, ali svake noći viđao

sam Haima Manharesa. Pričali bismo nekoliko minuta o bilo čemu, i potom bi nestao. Ja sam se bio navikao na njegove posete. Kad bi izašlo sunce, činilo mi se da su to priviđenja. Ali noću ni najmanje nisam sumnjao da je Haime Manhares bio tu, na ogradi, pričajući sa mnom. On je takođe pokušavao da spava u zoru petog dana. Kunjao je u tišini, naslonjen na drugo veslo. Iznenada poče da razgleda more. Reče mi:

- Gledaj!

Podigoh pogled. Oko trideset kilometara od splava, videh isprekidane ali nepogrešive svetlosti jednog broda kako dolazi u pravcu vetra. Prošlo je mnogo časova od kako nisam osećao snage za veslanje. Ali, kad ugledah svetlosti, ustadoh, zgrabih snažno vesla i pokušah da se usmerim prema brodu. Video sam ga kako lagano ide napred, i za trenutak nisam video samo svetlosti jarbola, nego i njegovu senku kako napreduje prema prvim odsjajima zore.

Vetar mi je pružao jak otpor. Iako sam veslao besno, snagom koja mi nije pripadala posle četiri dana bez jela i spavanja, verujem da nisam postigao da skrenem splav ni jedan metar od pravca koji mu je davao vetar.

Svetlosti su bile sve udaljenije, i ja počeh da se znojim. Počeh da se osećam iscrpenim. Posle dvadest minuta, svetlosti su bile potpuno nestale. Zvezde su počele da se gase i nebo se obojilo jakim sivilom. Očajan, usred mora, spustih vesla, stadoh na noge, bičevan ledenim vetrom zore, i tokom nekoliko minuta vikao sam kao ludak.

Kad sam ponovo ugledao sunce, bio sam opet ispružen na veslu. Osećao sam se potpuno iznemoglim. Sada nisam očekivao spas ni od kuda i osećao sam želju da umrem. Međutim, nešto čudno mi se događalo kad god sam osećao želju da umrem: odmah bih počeo da mislim na opasnost. Ta misao mi je ponovo davala snage da izdržim.

Ujutru petog dana, bio sam rešen da pravac splava skrenem kuda bilo. Palo mi je na pamet da, ako nastavim u pravcu vetra, mogu da stignem na ostrvo naseljeno ljudožderima. U Mobilu, u nekom časopisu čije sam ime zaboravio, pročitao sam priču o nekom brodolomniku koga su proždrali ljudožderi. Ali to nije bila priča na koju sam mislio. Mislio sam na „Mornara otpadnika", knjigu koju sam pročitao u Bogoti, pre dve

godine. To je istorija jednog mornara koji je u toku rata, pošto se njegov brod sudario sa minom, uspeo da otpliva prema obližnjem ostrvu. Tu je ostao dvadeset i četiri časa, hraneći se voćem, sve dok ga nisu otkrili ljudožderi, bacili u kazan vrele vode i skuvali živog. Počeo sam odmah da mislim na to ostrvo. Više nisam mogao drugačije da zamislim obalu nego kao teritoriju naseljenu ljudožderima. Prvi put u toku pet dana usamljenosti na moru moj strah je promenio pravac: sada se nisam bojao toliko mora koliko zemlje.

U podne sam bio pružen kraj ruba, uspavan od sunca, gladi i žeđi. Nisam mislio ni na šta. Izgubio sam smisao za vreme i pravac. Pokušao sam da ustanem, da bih iskušao snage, i imao sam utisak da više ne vladam svojim telom.

„To je trenutno", pomislih. I, u stvari, izgledalo je da je taj trenutak bio najopasniji od svih koje nam je objasnio vojni stručnjak: trenutak kada treba da se vežemo za splav. Postoji trenutak kada se više ne osećaju ni glad ni žeđ, kada se ne osećaju ni neumoljivi ujedi sunca na ispršćenoj koži. Ne misli se. Gubi se svaki osećaj. Ali, još se ne gube nade. Još ostaje poslednje sredstvo - spustiti krajeve mreže i privezati se uz splav. Tokom rata mnogo je leševa nađeno tako, istrulelih i iskljuvanih pticama, ali čvrsto vezanih uz splav.

Pomislih da još imam snage da sačekam do noći a da se ne vežem. Otkotrljah se do dna splava, ispružih noge i ostadoh potopljen do vrata nekoliko časova. U dodiru sa suncem, rana na kolenu poče da me boli. Bilo je kao da sam se probudio. I kao da mi je taj bol dao novi pojam o životu. Malo-pomalo, sa dodirom sveže vode, počeo sam ponovo da dobijam snagu. Tada osetih jake grčeve u stomaku i utroba mi se uzdrma, protrešena jednim dugim i dubokim zvukom. Pokušao sam da izdržim, ali mi je to bilo nemoguće.

Veoma teško sam se podigao, otkopčao kaiš, svukao pantalone i osetio veliko olakšanje rasterećenjem utrobe. Bilo je to prvi put za pet dana. I prvi put su za pet dana ribe u očajanju lupale o bok, pokušavajući da pokidaju čvrste konopce mreže.

Sedam galebova

Slika ribe, sjajnih i bliskih, uzburkavala mi je glad. Prvi put sam osetio pravo očajanje. Bar sad imam mamac. Zaboravih iznemoglost, uhvatih veslo i spremih se da iscrpim poslednje ostatke mojih snaga jednim pravim udarcem u glavu jednoj od riba koje su skakale prema boku, u besnom otimanju. Ne znam koliko sam puta mlatnuo veslom. Osećao sam da svakim udarom pogađam, ali uzalud sam čekao da pronađem plen. Tu je bila neka strašna gozba riba koje su se proždirale među sobom, i jedan morski pas ispružen na leđima, vadeći bogatu lovinu u izmešanoj vodi.

Prisustvo morskog psa odvrati me od moje namere. Razočaran, spustih veslo i legoh kraj boka. Posle nekoliko minuta osetih strašnu radost. Sedam galebova leteli su nad splavom.

Za jednog izgladnelog usamljenog mornara na moru, prisustvo galebova je poruka nade. Obično, jata galebova prate brodove, ali samo do drugog dana plovidbe. Sedam galebova nad palubom znače blizinu zemlje.

Da sam imao snage, počeo bih da veslam. Ali, bio sam iznemogao. Mogao sam tek nekoliko minuta da se držim na nogama. Ubeđen da sam manje od dva dana plovidbe od kopna, da mu se približavam, ponovo popih malo vode sa dlana ruke i ponovo legoh kraj ograde, licem prema nebu, da mi sunce ne bije po grudima. Ne pokrih lice košuljom jer sam hteo da i dalje gledam galebove koji su leteli lagano u oštrom uglu, prodirući u more. Bilo je jedan po podne mog petog dana.

Ne znam u kom je trenutku došao. Ja sam ležao na splavu oko pet po podne i spremao se da siđem na dno pre nego što dođu morski psi. Ali, tada ugledah malog galeba, veličine moje šake, koji je leteo oko splava i zaustavio se nekoliko minuta na donjem rubu splava.

Usta mi se napuniše hladnom pljuvačkom. Nisam imao čime da uhvatim tog

galeba. Nijedan instrument osim mojih ruku i moje lukavosti izoštrene glađu. Drugi galebovi su bili nestali. Samo je ostao onaj mali, mrke boje, sjajnog perja, koji je skakutao na rubu splava.

Ostadoh potpuno nepomičan. Činilo mi se da na svom ramenu tačno osećam ivicu peraja morskog psa koji je od pet po podne morao da bude tu. Odlučih da rizikujem. Nisam se ni usudio da pogledam galeba, da ne bi primetio pokret moje glave. Video sam ga kako proleće veoma nisko, iznad mog tela. Videh ga kako odlazi, nestaje na nebu. Ali, nisam gubio nadu. Nije mi padalo na pamet kako ću galeba raskomadati. Znao sam da sam gladan i, ako ostanem potpuno nepokretan, galeb će se šetati nadohvat moje ruke.

Mislim da sam ga čekao više od pola sata. Video sam kako se pojavljuje i nestaje nekoliko puta. U jednom trenutku pored svoje glave osetih mahanje peraja morskog psa koji je komadao ribu. Ali, umesto straha osetih veću glad. Galeb je skakao po rubu. Bio je suton mog petog dana na moru. Pet dana bez jela. Uprkos uzbuđenju, uprkos lupanju srca u grudima, ostao sam nepokretan, kao mrtav, dok nisam osetio kako se približava galeb.

Bio sam ispružen na ivici, s rukama na butinama. Siguran sam da se u toku pola časa nisam usudio ni da trepnem. Nebo je postajalo sjajno i smetalo mi je da gledam, ali se nisam usudio da zatvorim oči u tom trenutku napetosti. Galeb mi je kljucao cipele.

Bilo je prošlo dugih i napetih pola časa, kad osetih da mi je galeb stao na nogu. Blago mi je kljucnuo pantalone. I dalje sam bio potpuno nepokretan kad me je kratko i jako kljucnuo u koleno. Umalo što nisam skočio zbog rane. Ali, uspeo sam da izdržim bol. Zatim je ptica otišla do moje desne butine, na pet ili šest santimetara od moje ruke. Tada presekoh disanje i neosetno, sa očajničkom napetošću, počeh da klizim rukom.

VII POGLAVLJE

OČAJNIČKA SREDSTVA IZGLADNELOG

Ako neko legne na trg u nadi da će tu da uhvati galeba, može tako da provede čitav život bez uspeha. Ali, na sto milja od obale sve je drukčije. Galebovi imaju razvijen nagon samoodržanja na čvrstom tlu. Na moru su poverljive životinje.

Bio sam tako nepokretan da je moguće da je taj mali i šaljivi galeb, koji je stao na moje butine, verovao da sam mrtav. Posmatrao sam ga na svojoj butini. Kljucao mi je pantalone, ali me nije povredio. Nastavio sam da klizim rukom. Naglo, tačno u trenutku kad je galeb primetio opasnost i pokušao da poleti, zgrabio sam ga za krilo, skočio u unutrašnjost splavar spremio se da ga prožderem.

Dok sam čekao da stane na moje butine, bio sam siguran da ću ga pojesti živog ako uspem da ga ulovim, ne skidajući perje sa njega. Bio sam izgladneo i sama pomisao na krv životinje izazivala mi je žeđ. Ali, kad sam ga imao u rukama, kad osetih otkucaje njegovog vrelog tela, kad ugledah njegove okrugle i sjajne sive oči, za trenutak se pokolebah.

Jedanput sam bio na palubi i držao pušku pokušavajući da ulovim galeba koji je pratio brod. Šef oružane na razaraču, iskusan mornar, rekao mi je:

- Ne budi gnusan. Galeb je za mornara kao kad ugleda zemlju. Nedostojno je mornara da ubije galeba.

Setio sam se njegovih reči tog trenutka kada sam bio na splavu sa ulovljenim galebom, spreman da ga ubijem i raskomadam. Iako sam već pet dana bio bez jela, reči šefa oružane odjekivale su u mojim ušima, kao da ih čujem. Ali u tom trenutku glad je jača od svega. Uhvatih jako glavu životinje i počeh da joj zavrćem šiju, kao kokoški.

Bila je suviše krta. Pri prvom potezu osetih da joj lomim vratne kosti. Pri drugom,

osetih njenu krv, živu i toplu, kako curi među prstima. Bilo mi je žao. To je ličilo na ubistvo. Glava, još živa, odvoji se od tela i osta da treperi u mojoj ruci.

Mlaz krvi na splavu primamio je ribe. Beli i sjajni trbuh morskog psa prošao je grebući bok. U takvom trenutku morski pas, izluđen mirisom krvi, može svojim ugrizom da preseče čeličnu ploču. Pošto su njegove čeljusti smeštene ispod tela, mora da se okrene da bi jeo. Ali, kako je kratkovid i halapljiv, kad se okrene trbuhom nagore, povuče sve što nađe na svom prolazu. Dobio sam utisak da je u tom trenutku morski pas pokušao da napadne splav. Užasnut, bacih mu glavu galeba i, na nekoliko centimetara od boka, videh užasno otimanje tih ogromnih životinja oko galebove glave, manje od jajeta.

Prvo što sam pokušao da učinim bilo je da mu očupam perje. Bio je previše lagan a kosti tako krte da su se mogle lomiti prstima. Pokušavao sam da iščupam perje, ali bilo je zalepljeno za kožu, nežnu i belu, tako da se meso odvajalo zajedno sa iskrvavljenim perjem. Crna i lepljiva tvar na prstima izazivala mi je osećaj odvratnosti.

Lako je reći da je posle pet dana gladi neko u stanju da pojede bilo šta. Ali, i ako je neko veoma gladan, oseća odvratnost pred mešavinom perja i tople krvi, sa jakim mirisom sirove ribe i šuge.

U početku sam pokušao pažljivo i metodično da sa ptice skinem perje, ali nisam računao sa mekoćom njene kože. Kad sam skinuo perje, koža je počela da se raspada u rukama. Oprao sam pticu u splavu. Raskomadah je odjednom i, prisustvo njenih rozikastih creva, plave iznutrice, prevrnu mi utrobu. Stavio sam u usta komadić bataka, ali nisam mogao da ga progutam. Bilo je jezivo. Izgledalo mi je kao da žvaćem neku žabu. Ne mogući da potisnem odvratnost, bacih komad koji sam imao u ustima i ostadoh dugo nepokretan, sa tim odvratnim testom perja i krvavih kostiju u ruci.

Prvo što mi je palo na pamet bilo je da bi ono što nisam mogao da jedem moglo da posluži kao mamac. Ali, da sam za ribolov imao bar pribadaču ili komad žice. A nisam imao ništa osim ključeva, časovnika, prstena i tri kartice iz radnje u Mobilu.

Pomislih na opasač. Pomislih da bih mogao da napravim udicu sa brnjicom. Ali moji napori su bili uzaludni. Bilo je nemoguće napraviti udicu sa opasačem. Padala je noć i

ribe, izluđene od mirisa krvi, skakale su oko splava. Kad se potpuno smrklo, bacih u vodu ostatke galeba i legoh da umrem. Kad sam spremio veslo da bih legao, čuo sam odvratni rat životinja koje su se grabile oko kostiju koje nisam mogao da pojedem.

Mislio sam da ću te noći umreti od iscrpenosti i očajanja. U prvim časovima podiže se neki vetar. Splav se tumbao dok sam ja, ne misleći čak na predostrožnost i vezivanje za konopce, ležao iscrpljen u vodi, samo sa nogama i glavom izvan nje.

Posle pola noći nastade promena: izašao je mesec. Od dana nesreće bilo je to prvi put. Po plavoj svetlosti, površina mora je izgledala kao utvara. Te noći nije došao Haime Manhares. Bio sam usamljen, očajan, prepušten svojoj sreći na dnu splava.

Međutim, kad god bi mi se srušilo raspoloženje, događalo bi se nešto što bi oživelo moje nade. Te noći bio je odsjaj mesečine na talasima. More je bilo uzburkano i na svakom talasu mi se činilo da vidim svetlost nekog broda. Bila je već druga noć kako sam izgubio nadu da će me spasti neki brod. Međutim, tokom cele te duge noći, proređene mesečevom svetlošću - moja šesta noć na moru - očajnički sam žmirkao u horizont, skoro isto tako snažno i sa toliko vere kao i prve noći. Kad bih se ponovo našao u istim okolnostima, umro bih od očajanja, jer sada znam da put kojim plovi splav nije put nijednog broda.

Bio sam mrtvac

Ne sećam se zore šestog dana. Imam maglovitu misao da sam tokom celog prepodneva bio bačen na dno splava, između života i smrti. U tim trenucima video sam svoju porodicu tačno onako kao što su mi ispričali da je bila onih dana mog nestanka. Nisam se iznenadio vešću da su mi priredili pogrebne počasti. U tom svom šestom prepodnevu usamljenosti na moru, pomislih da se to sve događa. Znao sam da su moju porodicu obavestili o mom nestanku. Pošto se avioni nisu vratili, znao sam da su digli ruke od traganja i da su me oglasili mrtvim.

Donekle, sve je to bila istina. Svakog trenutka pokušavao sam da se branim. Uvek

sam pronalazio neko sredstvo da preživim, neku tačku oslonca, iako beznačajnu da bi mi poslužila i da se dalje nadam. Ali, šestog dana više nisam očekivao ništa. Bio sam mrtvac na splavu.

Bilo je popodne i mislio sam da će brzo biti pet i da će se vratiti morski psi, pa načinih očajnički napor da ustanem da bih se vezao za ogradu. U Kartagini, pre dve godine, video sam na plaži ostatke jednog čoveka koga je rastrgao morski pas. Nisam želeo da tako umrem. Nisam želeo da budem raskomadan u gomili nezasitih životinja.

Sada će biti pet. Tačni, morski psi su bili tu, kružeći oko splava. Podigoh se s mukom da bih odrešio konopce od mreže. Popodne je bilo sveže. More mirno. Osetih se nešto snažnijim. Ubrzo ugledah ponovo sedam galebova od prethodnog dana i ta slika mi je oživela želju za životom.

U tom trenutku pojeo bih bilo šta. Smetala mi je glad. Ali, bilo je gore sa razorenim grlom i bolom u vilicama, otvrdlim usled nepokretnosti. Bilo mi je potrebno nešto da žvaćem. Pokušah da iščupam komad gume iz svojih cipela, ali nisam imao čime da ih odsečem. Tada se setih listića iz trgovine u Mobilu.

Bili su u jednom džepu mojih pantalona, skoro potpuno pocepani od vlage. Raskomadao sam ih, stavio u usta i počeo da žvaćem. To beše kao čudo: grlo se malo omekša i usta se napuniše pljuvačkom. Polako sam nastavio da žvaćem, kao da je to žvakaća guma. Pri prvom ugrizu zabolele su me vilice. Ali posle, kako sam žvakao te listiće koje sam bez razloga ostavio onoga dana kada sam izašao u kupovinu sa Meri Adres, osetih se jačim i sa više optimizma. Mislio sam da nastavim da ih žvaćem beskrajno dugo da bih olakšao bol u vilicama. Izgledalo mi je rasipnički da ih bacim u more. Osetih kako mi do stomaka silazi mala kaša mlevenog kartona i od tog trenutka znao sam da ću se spasti, da me neće raskomadati morski psi.

Na šta liče cipele?

Olakšanje koje sam doživeo s kartončićima izoštrilo mi je maštu u traženju stvari za jelo. Da sam imao britvu raskomadao bih cipele i žvakao bih komade gume. Bilo je to najviše što me je izazivalo na dohvat ruke. Pokušao sam da ključevima odvojim čisti beli đon. Ali napori su bili uzaludni. Bilo je nemoguće iščupati komad tog kaučuka čvrsto slivenog sa platnom.

Očajnički zagrizoh kaiš sve dok me zubi nisu zaboleli. Nisam mogao da izvučem nijedan zalogaj. U tom trenutku mora da sam ličio na zver, u pokušaju da zubima iščupam komade cipela, kaiša i košulje. Pred veče sam svukao odeću, potpuno mokru. Ostadoh u gaćicama. Ne znam da li to treba pripisati kartončićima, ali gotovo odmah posle toga sam zaspao. U mojoj sedmoj noći, možda zbog toga što sam se već navikao na neudobnost splava, a možda i što sam bio iscrpen posle sedam noći bdenja, spavao sam duboko tokom dugih časova. Ponekad me je budio talas, pa bih se trgao zbunjen, osećajući kako me snaga udara vuče u vodu. Ali odmah zatim utonuo bih u san.

Najzad je osvanuo moj sedmi dan na moru. Ne znam zbog čega sam bio siguran da neće biti poslednji. More je bilo mirno i oblačno, a kad je izašlo sunce, oko osam ujutru, osećao sam se jačim zbog dobrog sna od prethodne noći. Prema sivom i niskom nebu prošli su nad splavom sedam galebova.

Dva dana ranije osećao sam veliku radost u prisustvu sedam galebova. Ali kad sam ih video treći put, pošto sam ih viđao tokom dva dana uzastopno, osetih da me ponovo obuzima užas. „To su sedam izgubljenih galebova", pomislih. Pomislih to sa očajanjem. Svaki mornar zna da se ponekad jato galebova izgubi u moru i leti bez pravca nekoliko dana, sve dok ne nađe brod koji mu pokazuje smer luke. Možda su ti galebovi koje sam viđao u toku tri dana bili isti svih tih dana, izgubljeni na moru. To je značilo da se moj splav nalazi na sve većem rastojanju od kopna.

VIII POGLAVLJE

MOJA BORBA SA MORSKIM PSIMA

OKO JEDNE RIBE

Misao da sedam dana zalazim sve dublje u pučinu umesto da se približavam obali, srušila je moju odluku da nastavim sa borbom. Ali, kad čovek oseti da je na ivici smrti, probudi se nagon za samoodržanjem. Iz nekoliko razloga taj dan - moj sedmi dan - bio je veoma različit od prethodnih: more je bilo mirno i tamno; sunce koje mi je pržilo kožu bilo je mlako i blago, a tihi povetarac je gurao splav lagano i ublažavao mi malo opekotine.

I ribe su isto tako bile drukčije. Od ranog jutra pratile su splav. Plivale su po površini. Ja sam ih jasno video: plave ribe, sive i crvene. Bilo ih je svih boja, svih oblika i veličina. Plivajući pored njih, izgledalo je da splav klizi po nekom akvarijumu.

Ne znam da li se posle sedam dana bez jela, bez pravca na moru, čovek navikne na taj život. Činilo mi se da je tako. Očajanje od prethodnog dana beše zamenjeno zgusnutim i besmislenim spokojstvom. Bio sam siguran da je sve bilo različito, da su more i nebo prestali da budu neprijatni i da su ribe koje su me pratile na putovanju bile prijatelji. Moji stari poznanici iz prethodnih sedam dana.

To jutro ne pomislih da stignem ni na jedno mesto. Bio sam siguran da je splav stigao u neku oblast bez brodova, u kojoj su se gubili čak i galebovi.

Mislio sam, međutim, da pošto sam sedam dana plutao bez pravca, mogao bih da se naviknem na more, i to svojim mučnim načinom života, bez potrebe da naprežem um kako bih preživeo. Preživeo sam nedelju dana, uprkos svemu. Zašto ne bih mogao da nastavim beskrajno da živim na nekom splavu? Ribe plivaju po površini, more je čisto i mirno. Bilo je toliko lepih i izazovnih životinja oko splava da mi je izgledalo kako mogu da ih nahvatam pune šake. Nije bilo ni jednog morskog psa na vidiku. Sa poverenjem

gurnuh ruku u vodu i pokušah da uhvatim okruglu ribu, sjajne plave boje, ne veću od dvadeset centimetra. Bilo je kao da sam bacio kamen. Sve ribe su naglo uronile. Nestale su u vodi koja se odmah zamutila. Potom, malo-pomalo vraćale su se na površinu.

Pomislih da bi mi trebalo malo lukavstva da bih lovio rukom. Pod vodom ruka nije imala istu snagu, ni istu veštinu. Odabrao sam ribu u gomili. Pokušavao sam da je uhvatim. I stvarno bih je uhvatio da nisam osetio kako beži među mojim prstima brzinom i veštinom koje su me zbunjivale. Bio sam strpljiv, nisam žurio, i pokušavao sam da uhvatim jednu ribu. Nisam mislio na morskog psa, da li je možda tu, na dnu, u očekivanju da uronim ruku do lakta kako bi je odneo jednim pogodnim ugrizom. Do nešto malo pre deset bio sam zauzet hvatanjem ribe. Ali, bilo je uzaludno. Grickale su mi prste, najpre blago, kao kad grickaju mamac. Potom snažnije. Jedna riba od pola metra, glatka i srebrna, oštrih malih zuba, otkinula mi je kožu sa palca. Tada primetih da ni ugrizi drugih riba nisu bili toliko bezazleni. Na svim prstima imao sam male krvave ogrebotine.

Morski pas u splavu!

Ne znam da li je to bilo zbog moje krvi, ali trenutak kasnije nastade najezda morskih pasa oko splava. Nikad ih nisam video toliko. Nikad ih nisam video da pokazuju toliku proždrljivost. Skakali su kao delfini, prateći i proždirući ribe oko splava. Prestravljen, sedoh u unutrašnjost splava počeh da motrim na taj pokolj.

Desilo se tada nešto tako naglo da nisam primetio u kom trenutku je morski pas iskočio iz vode, i snažno udario repom. Ljuljajući se, splav utonu u sjajnu penu. Usred sjaja od udara mora koje je zapljusnuo rub, stigoh da vidim metalnu munju. Instiktivno dohvatih veslo i raspalih smrtni udarac: bio sam siguran da je morski pas ušao u splav. Ali u jednom trenutku videh ogromno peraje koje se pomaljalo iznad ivice i shvatih šta se desilo. Gonjena morskim psom, jedna sjajna i zelena riba, dugačka oko pola metra, uskočila je u splav. Iz sve snage prvi put raspalih veslom o njenu glavu.

Nije lako usmrtiti ribu na splavu. Na svaki udar splav bi se zaljuljao; pretio je da se

potpuno prevrne. Trenutak je bio strahovito opasan. Bila mi je potrebna sva moja snaga i prisustvo duha. Ako bih raspaljivao bezvezne udarce, splav bi mogao da se prevrne. Ja bih pao u vodu, uskomešanu gladnim morskim psima. Ali, da nisam precizno udarao, pobegao bi mi plen. Bio sam između života i smrti. Ili bih upao među ždrela morskih pasa, ili bih imao četiri libre[1] sveže ribe da utolim glad od sedam dana.

Čvrsto se naslonih na ogradu i raspalih drugi udarac. Osetih kako se drvo vesla zariva u kosti riblje glave. Splav se zaljulja. Morski psi protresoše ispod poda. Ali, ja sam bio čvrsto naslonjen na ogradu. Kad se splav ponovo uravnotežio riba je još bila živa nasred splava. U ropcu, riba može da skače više i dalje nego obično. Ja sam znao da treći udarac mora da bude tačan ili ću plen zauvek izgubiti.

U jednom skoku sedoh na pod, jer sam tako imao više mogućnosti da je uhvatim. Uhvatio bih je nogama, među kolenima ili zubima, ako bi to bilo potrebno. Dobro sam se učvrstio na podu. Pokušavajući da ne pogrešim, ubeđen da moj život zavisi od tog udarca, zamahnuh veslom svom svojom snagom. Životinja osta nepokretna od udarca i mlaz tople krvi oboji vodu na splavu.

Osetih miris krvi. Ali, isto tako ga osetiše i morski psi. Prvi put u tom trenutku, sa četiri libre ribe na raspolaganju, osetih neizdrživu paniku, izluđen od mirisa krvi morski psi su navalili svim svojim snagama prema podu. Splav se ljuljao. Ja sam znao da bi svakog trenutka mogao sasvim da se prevrne. Bila bi to stvar sekunde. Za manje od trajanja munje bio bih raskomadan od tri reda čeličnih zuba koje morski pas ima na svakoj vilici.

Međutim, zahtev gladi bio je tada jači od svega. Pritisnuh ribu nogama i, ljuljajući se, predadoh se teškom poslu da uravnotežim splav svaki put kad bi naišao novi napad zveri. To je trajalo nekoliko minuta. Svaki put kad bi se splav smirio, ja bih preko ograde izbacio krvavu vodu. Malo-pomalo površina osta čista i zveri se smiriše. Ali morao sam da se čuvam: zastrašujuće peraje morskog psa - najveće peraje morskog psa ili neke druge životinje koje sam ikada video u životu - izbijalo je više od metra pored boka. Tiho je plivalo, ali ja sam znao da će, ako ponovo oseti miris krvi, svom snagom udariti tako da će prevrnuti splav. Sa velikom predostrožnošću počeh da komadam svoju ribu.

1 oko 450 gr

Životinja od pola metra bila je zaštićena tvrdom korom krljušti. Kad čovek pokuša da ih iščupa, oseti da su za meso zalepljene kao čelične pločice. Ja nisam imao nikakav predmet za sečenje. Pokušah da krljušti skinem ključevima, ali nisam uspeo ni da ih pomerim. U međuvremenu, primetih da nikad nisam video takvu ribu kao ovu: bila je jarko zelene boje, potpuno pokrivena krljušti. Od detinjstva sam povezivao zelenu boju sa otrovima. Iako mi je stomak bolno treperio pri pomisli na zalogaj sveže ribe, neverovatno je da se osetih pokolebanim pred pretpostavkom da je ta čudna životinja bila otrovna.

Moje jadno telo

Međutim, glad je podnošljiva kada nema nade da će se pronaći hrana. Nikad nije bila toliko neumoljiva kao u tom trenutku u kome sam, sedeći na dnu splava, pokušavao da kidam zeleno i sjajno meso ključevima.

Posle nekoliko minuta shvatio sam da moram da radim silovitije ako želim da pojedem svoj plen. Ustadoh, jako nagazih rep i ugurah kraj vesla u krljušt. Riba je imala debeo i otporan oklop. Upirući krajem vesla uspeh najzad da raskomadam škrge. Primetih da još nije mrtva. Raspalih joj drugi udarac po glavi. Potom pokušah da iščupam tvrde zaštitne pločice škrga i u tom trenutku nisam znao da li je krv koja mojim prstima teče bila moja ili riblja. Imao sam izranavljene ruke i živo meso na vrhu prstiju.

Krv je ponovo uzburkala glad morskih pasa. Teško je poverovati da sam u tom trenutku, osećajući oko sebe bes izgladnelih životinja, osećajući odvratnost prema iskrvavljenom mesu, bio na ivici da bacim ribu morskim psima, kao što sam to učinio sa galebom. Osetih očajanje, nemoćan pred tim čvrstim i neprobojnim telom.

Pažljivo ga pregledah, tražeći njegove mekane delove. Najzad pronađoh komad ispod škrga; prstom počeh da mu izvlačim creva. Iznutrice ribe su mekane i pihtijaste. Kažu da, ako se morski pas povuče jako za rep, stomak i creva izlaze izbačeni na usta. U Kartagini sam video morske pse obešene o rep, sa ogromnom, tamnom i pihtijastom masom iznutrice koja je visila iz vilica.

Na sreću, iznutrice moje ribe su bile meke kao u morskog psa. Začas ih izvadih prstom. Bila je ženka: među iznutricom se nalazila gomila ikre. Kad je ostala potpuno bez creva, zagrizoh prvi put. Nisam mogao da probijem koru sa krljuštima. Ali, pri drugom pokušaju, novim snagama, očajnički sam grizao, sve dok me nisu zabolele vilice. Tada uspeh da iščupam prvi zalogaj i počeh da grickam hladno i tvrdo meso.

Žvakao sam sa gađenjem. Uvek mi je bio odvratan miris sirove ribe. Ali, ukus je još odvratniji: neki daleki ukus sirovog ploda palme, samo još bljutaviji. Niko nije nikada pojeo sirovu ribu. Ali, dok sam žvakao hranu koja je u moja usta stizala prvi put za sedam dana, tek tada u svom životu stekoh ubedljivu odvratnost što jedem živu ribu.

Prvi zalogaj izazva trenutno olakšanje. Uzeh drugi zalogaj i ponovo počeh da žvaćem. Trenutak ranije pomislio sam kako sam kadar da pojedem celog morskog psa. Ali pred drugim zalogajem osetih sitost. Moja strašna glad od sedam dana ublaži se u trenutku. Ponovo se osetih snažnim kao prvog dana.

Sada znam da sirova riba smiruje žeđ. Kanije to nisam znao, ali sam primetio da mi je riba ne samo ublažila glad nego isto tako i žeđ. Osećao sam zadovoljstvo i optimizam. Ostajala mi je hrana još za dugo vremena, pošto sam dva puta zagrizao životinju od pola metra. Odlučih da je umotam u košulju i ostavim na dno splava da bi se održala sveža. Pre toga morao sam da je operem. Rasejano je uhvatih za rep i zamočih izvan boka. Ali, krv je bila zgrušana među škrgama. Morao sam da je očistim. Odmah je ponovo potopih. Tada osetih napad i nagli udar vilica morskog psa. Pritisnuh rep ribe iz sve snage. Drpanje zveri natera me da izgubim ravnotežu. Udarih u ogradu, ali sam i dalje držao svoju hranu. Branio sam je kao zver. Pomislih u tom deliću sekunde da bi novi ugriz morskog psa mogao da mi iščupa ruku iz ramena. Ponovo povukoh iz sve snage ali već više ničega nije bilo u mojim rukama. Morski pas je odneo moj plen. Ljut, lud od očajanja i besa, dohvatih tada veslo i svom snagom udarih u glavu morskog psa, kad je ponovo prošao kraj ograde. Zver skoči. Okrenu se besno i samo jednim ugrizom, čvrstim i naglim, raskomada i proguta pola vesla.

IX POGLAVLJE

POČINJE DA SE MENJA BOJA VODE

Sa polomljenim veslom, očajan od besa, nastavio sam da udaram po vodi. Osećao sam potrebu da se osvetim morskim psima koji su mi iz ruku zgrabili jedinu hranu kojom sam raspolagao. Skoro će pet, sedmog dana na moru. Kroz koji trenutak doći će morski psi u gomili. Ja sam se osećao jakim sa dva komada koje sam uspeo da pojedem i bes, izazvan gubitkom ostatka ribe, davao mi je čudno raspoloženje za borbu. Bila su još dva vesla na splavu. Pade mi na pamet da veslo polomljeno ugrizom morskog psa zamenim drugim kako bih nastavio da se borim sa zverima. Ali, nagon za samoodržanjem je bio jači od besa: pomislih da sam tako mogao da polomim i druga vesla a da nisam znao kad bi mi mogla biti potrebna.

Predvečerje je bilo isto kao i drugih dana. Noć je bila tamnija. More je bilo uzburkano. Pretila je kiša. Pri pomisli da bih svakog časa mogao da raspolažem pitkom vodom skinuo sam cipele i košulju da bih imao u šta da je sakupim. Bila je to, kako se na zemlji zove, „pasja noć". Na moru bi mogla da se nazove „morska pasja noć".

Pre devet počeo je da duva hladan vetar. Pokušah da izdržim na dnu splava, ali mi je bilo nemoguće. Hladnoća mi je prodirala do srži kostiju. Morao sam da obučem košulju i cipele i da se umirim mišlju da će me kiša uhvatiti iznenada te neću imati gde da sakupim vodu. Talasi su bili jači nego podneva dvadeset i osmog februara, na dan katastrofe. Splav je ličio na ljusku u valovitom i prljavom moru. Nisam mogao da spavam. Uronio sam u vodu do vrata, pošto je vazduh bio sve hladniji. Drhtao sam. Jednog trenutka pomislih da neću moći da izdržim zimu i počeh da radim gimnastiku, da se zagrejem. Ali je to bilo nemoguće. Osećao sam se veoma malaksalim. Morao sam snažno da se držim za ivicu kako bih izbegao da me jaki valovi ne bace u vodu. Glava mi je bila naslonjena na veslo koje je polomio morski pas. Druga su vesla bila na dnu splava.

Pre pola noći vetar se pojačao, nebo je postalo gusto i tamnosive boje, a vazduh vlažan, ali nije pala ni jedna kap kiše. Nekoliko minuta posle ponoći jedan veliki talas - veliki kao onaj koji je počistio palubu razarača - podigao je splav kao ljusku od banane, uspravio ga najpre uvis, i u deliću sekunde ga izvrnuo.

Svega sam bio svestan kad sam se našao u vodi, ploveći nagore, kao u popodnevu katastrofe. Očajnički sam plivao, izašao na površinu i skoro sam umro od užasa: nisam video splav. Video sam ogromne crne talase nad svojom glavom i setio se Luisa Renhifa, snažnog čoveka, izvrsnog plivača dobro uhranjenog koji nije mogao da dostigne splav na dva metra rastojanja. Izgubio sam pravac i tražio splav na suprotnoj strani. Iza mene na oko metar rastojanja, splav se pojavio na površini, lak, ljuljajući se na talasima. Dostigoh ga u dva zamaha. Za dva zamaha dovoljne su dve sekunde, ali to su bile dve večne sekunde. Toliko sam bio uplašen da sam se u jednom skoku našao na dnu splava, zadihan, potpuno mokar. Srce mi je lupalo u grudima i nisam mogao da dišem.

Moja srećna zvezda

Nisam imao ništa da kažem protiv svoje sreće. Da se to prevrtanje dogodilo u pet po podne, raskomadali bi me morski psi. Ali, u ponoć životinje miruju. I još više, kad je more uzburkano.

Kad sam ponovo seo na splav, držao sam čvrsto zgrabljeno veslo koje je raskomadao morski pas. Stvar se desila takvom brzinom da su svi moji pokreti bili podsvesni. Kasnije se setih da me je veslo lupilo po glavi kad sam pao u vodu i da sam ga zgrabio kad je počelo da tone. Bilo je jedino veslo koje je ostalo na splavu. Druga dva su ostala u moru.

Da ne bih izgubio i taj komad polomljenog drveta, vezao sam ga jako jednim od konopaca. More je i dalje bilo razbešnjeno. Ali, ovog puta imao sam sreće. Ako bi se splav ponovo prevrnuo, možda ne bih uspeo da ga stignem. Misleći na to spustih kaiš i čvrsto se privezah za konopce od mreže.

Talasi su i dalje napadali bok. Splav je igrao po mutnom i uzburkanom moru, ali ja sam bio siguran, vezan kaišem za mrežu. Veslo je takođe bilo osigurano. Naprezao sam se da ne dopustim ponovno prevrtanje splava, misleći kako sam na ivici da izgubim košulju i cipele. Da nije bilo zime, našao bih se na dnu splava kad se prevrnuo i zajedno sa dva vesla upao u more.

Potpuno je normalno da se jedan splav prevrne na uzburkanom moru. To je plovni objekt napravljen od plute i postavljen impregnisanim platnom obojenim u belo. Ali pod nije učvršćen, nego visi o okvir od plute kao korpa. Splav može da se preokrene u vodi, ali pod se odmah vraća u svoj normalni položaj. Jedina opasnost je da se izgubi splav. Zbog toga sam mislio da dok budem vezan za mrežu splav može da načini hiljadu obrtaja bez opasnosti da ga izgubim.

To je bila istina. Ali, bilo je nešto što sam izgubio iz vida: četvrt časa posle prvog, splav je načinio drugo i spektakularno prevrtanje. Prvo osetih da visim u hladnom i vlažnom vazduhu, bičevan vetrom. Ugledah pred svojim očima provaliju i shvatih na koju će stranu da se prevrne splav. Pokušah da plovim prema drugoj strani, da bih uravnotežio splav, ali to mi onemogući jaki kožni kaiš vezan za mrežu. U trenutku shvatih šta se dogodilo: splav se bio potpuno prevrnuo. Ja sam bio na dnu, čvrsto privezan o njegov bok. Davio sam se i moje ruke su uzaludno tražile brnjicu da bih je otkačio.

Očajnički, ali pokušavajući da se ne ošamutim, pokušah da otkopčam brnjicu. Znao sam da ne raspolažem sa mnogo vremena: u dobrom fizičkom stanju mogao bih da izdržim više od osamdeset sekundi pod vodom. Bio sam prestao da dišem od trenutka kad sam osetio da sam na dnu splava. Prošlo je najmanje pet sekundi. Napipah rukom struk i mislim da sam za manje od sekunde pronašao kaiš. U drugoj sekundi napipah brnjicu. Bila je pritisnuta uz mrežu, tako da sam morao da se od splava oduprem drugom rukom da bih olakšao pritisak. Dugo sam se zadržao dok sam pronašao za šta da se jako uhvatim. Potom se odupreh šakom leve ruke. Desna ruka pronađe vrpcu, brzo se snađe i ispusti kaiš. Držeći otvorenu brnjicu pustih da mi telo ponovo padne na dno, ne ispuštajući ogradu i u deliću sekunde osetih se oslobođenim od mreže. Osećao sam da mi pucaju pluća. Poslednjom snagom uhvatih se obema rukama za ogradu i obesih se svim svojim snagama,

još uvek ne dišući. Težinom svog tela nisam uspeo ništa drugo nego da nehotice ponovo izvrnem splav. I ponovo ostah pod njim.

Gutao sam vodu. Grlo, razrovano žeđu, strašno mi je gorelo. Ali, jedva sam to osećao. Važno je bilo da ne ispustim splav. Uspeh da izvučem glavu. Uzeh vazduh. Osetih se ugušenim. Nisam verovao da imam snage da se penjem po ivici. Ali, bio sam u isto vreme prestravljen, uronjen u vodu koju sam nekoliko časova ranije video zagađenu morskim psima. Siguran da će taj dan biti poslednji napor koji moram da učinim u svom životu, pozvah u pomoć svoje poslednje ostatke energije, obesih se o ivicu i iznemoglo padoh na dno splava.

Ne znam koliko sam dugo ostao tu, ležeći licem prema nebu, sa bolnim grlom i vrhovima prstiju u kojima je snažno kucalo živo meso. Imao samo dve brige u isti mah: da mi se odmore pluća i da se ponovo ne prevrne splav.

Sunce svitanja

Tako osvanu moj osmi dan na moru. Bilo je olujno prepodne. Da je pala kiša, ne bih imao snage da pokupim vodu. Ali, osetio sam da bi me kiša okrepila. Međutim, nije pala ni jedna kap, i pored toga što je vlažnost vazduha bila njen neizbežni nagoveštaj. More je i dalje bilo uzburkano u zoru. Nije se smirilo sve do posle osam ujutru. Tada izađe sunce i nebo ponovo dobi svoju jarkoplavu boju.

Potpuno iscrpen, naslonih se na ogradu i popih nekoliko gutljaja morske vode. Sada znam da je ona dobra za organizam. Ali tada sam to prenebregavao i njom bih se poslužio samo kad bi me bol u grlu doveo do očaja. Posle sedam dana bez vode, žeđ je izazivala drugačiji osećaj; bio je to duboki bol u grlu, grudnoj kosti, naročito ispod pluća. To je očajničko stanje gušenja. Morska voda mi je ublažavala bol.

Posle oluje more osvane plavo, kao na slikama. U blizini obale vidi se kako mirno plutaju stabla i korenja iščupana olujom. Galebovi lete nad morem. Tog jutra, kad je

prestao vetar, površina vode je postala metalna i splav je klizio blago, u pravoj liniji. Tihi vetar ojačao mi je telo i duh.

Veliki galeb, taman i star, nadlete splav. Tada više nisam sumnjao da se nalazim u blizini zemlje. Galeb koga sam ulovio nekoliko dana ranije bio je mlada životinja. U tim godinama mogu dugo da lete. Mogu da se nađu na mnogo milja na pučini. Ali stari galeb, veliki i težak kao onaj koji je leteo nad splavom mog osmog dana, bio je od onih koji se ne udaljavaju sto milja od obale. Osetih nove snage da bih izdržao. Isto kao prvih dana, počeh da motrim horizont. Gomile galebova približavale su se sa svih strana.

Osetih da sam u društvu i zaradovah se. Nisam bio gladan. Češće nego ranije uzimao sam gutljaje vode. Usred te gomile galebova koji su leteli oko moje glave nisam se osećao usamljenim. Setih se Meri Adres. „Šta li je sa njom", pitao sam se, sećajući se njenog glasa kad mi je pomagala da prevodim dijaloge filmova. Upravo tog dana - jedinog kojeg sam se bez ikakvog razloga setio Meri Adres, samo zato što je nebo bilo puno galebova - Meri je bila u katoličkom hramu u Mobilu, na misi za pokoj moje duše. Ta misa - kako mi je pisala Meri u Kartagini - održana je osmog dana od mog nestanka. Bila je za pokoj moje duše. I sam verujem da je bila takođe za pokoj mog tela, jer sam se tog jutra, dok sam se sećao Meri Adres a ona prisustvovala misi u Mobilu, osećao srećan na moru, posmatrajući galebove koji su najavljivali blizinu kopna.

Skoro celog dana sedeo sam na rubu posmatrajući horizont. Dan je imao neku iznenađujuću bistrinu. Bio sam siguran da bih video zemlju na razdaljini od pedeset milja. Splav je zaplovio brzinom koju mu ne bi mogla dati dva čoveka sa četiri vesla. Plovio je u pravoj liniji, kao da ga gura motor, po glatkoj i plavoj površini.

Kad neko provede sedam dana na moru, kadar je da primeti i najmanju promenu u boji vode. Sedmog marta, u tri i trideset po podne, primetih da splav ulazi u neku oblast gde voda nije plava nego tamnozelena. Toga trenutka ugledah granicu: sa jedne strane plava površina koju sam gledao tokom sedam dana; sa druge, zelena i na izgled gušća površina. Nebo je bilo puno galebova koji su leteli veoma nisko. Bili su to nepogrešivi znaci: promena boje vode, mnoštvo galebova, pokazivali su da te noći moram da budem

budan, spreman da otkrijem prve svetlosti obale.

X GLAVA

IZGUBLJENE NADE... DO SMRTI

Nije bilo potrebno da se naprežem da bih spavao cele osme noći na moru. Stari galeb je stajao na ivici od devet i nije se odvajao od splava cele noći. Ja sam bio naslonjen na jedino veslo koje mi je ostajalo - komad koji je polomio morski pas. Noć je bila mirna i splav je u pravoj liniji plovio prema određenoj tački. „Gde će stići", pitao sam se, uveren tim pokazateljima - bojom vode i starim galebom - da ću sledećeg dana biti na čvrstom tlu. Nisam imao pojma o mestu kome se uputio splav, guran vetrom.

Nisam bio siguran da je čamac održavao početni pravac. Ako je pratio put aviona, bilo je mogućno da stigne u Kolumbiju. Ali, bez kompasa je to bilo nemoguće saznati. Ako sam plovio prema jugu, u pravoj liniji, stigao bih, bez sumnje na kolumbijsku obalu u Karibima. Takođe je bilo moguće da plovim prema severu. U tom slučaju, nisam imao nikakvu ideju o svom položaju.

Pre ponoći, kad bih pao pobeđen snom, stari galeb bi se približio da me kljuca po glavi. Nije mi pričinjavao nelagodnost. Blago me je kljucao ne povređujući mi kosmatu kožu. Izgledalo je kao da me miluje. Setih se nadležnog za oružje na razaraču, onog što mi je rekao da je nedostojno mornara da ubije galeba, i osetih grižu savesti zbog malog galeba koga sam uzalud ubio.

Osmatrao sam horizont do zore. Te noći nije bilo hladno. Nisam mogao da otkrijem ni jedno svetlo. Nije bilo znaka obale. Splav je klizio po jasnom i mirnom moru a oko mene nije bilo nikave svetlosti sem zvezdane. Kad sam ostao potpuno miran, izgledalo je da galeb spava. Spustio bi glavu stojeći na rubu i ostajao bi dugo nepokretan. Ali, čim bih ja mrdnuo, poskočio bi i počeo da mi kljuca glavu.

U zoru sam promenio položaj. Ostavih galeba pored nogu. Osetih kako mi kljuca

cipele. Potom ga osetih kako se primiče po rubu. Bio sam nepokretan. Galeb je ostao potpuno nepomičan. Kako ja mrdnem glavom, počne da mi kljuca kosu, skoro sa nežnošću. To se pretvorilo u igru. Promenih položaj, nekoliko puta i nekoliko puta galeb se preseli pored moje glave. Već u zoru, bez potrebe da to pažljivo radim, ispružih ruku i uhvatih ga za vrat.

Ne pomislih da ga ubijem. Iskustvo sa prvim galebom ukazivalo je da bi to bila uzaludna žrtva. Bio sam gladan, ali nisam ni pomislio da se zasitim tom prijateljskom životinjom, koja mi je pravila društvo tokom cele noći ne povređujući me. Kad je uhvatih, raširi krila, naglo se zatrese i pokuša da se oslobodi. U trenutku joj sklopih krila pored vrata, da bih je lišio pokreta. Tada podiže glavu i pri prvoj svetlosti dana videh njene oči, prozirne uplašene. I da sam u nekom trenutku i pomislio da je raskomadam, kad sam video njene ogromne tužne oči, odustao sam od svoje namere.

Sunce je izašlo rano, snagom od koje je počeo da vri vazduh od sedam. Ja sam još uvek ležao na splavu, sa jako stisnutim galebom. More je i dalje bilo zeleno i gusto, kao prethodnog dana, ali ni sa koje strane nije bilo znakova obale. Vazduh je bio zagušljiv. Tada spustih svog zarobljenika, koji protrese glavu i naglo uzlete prema nebu. Trenutak kasnije pridruži se jatu.

Sunce je bilo tog jutra - mog devetog jutra na moru - vrelije nego svih prethodnih dana. Iako sam se čuvao da mi ne bije u grudi, leđa su mi bila u plikovima. Morao sam da dignem veslo na koje sam s naslanjao i potopim ga u vodu, pošto više nisam mogao da izdržim dodir daske na leđima, jer sam osećao da je vrela kao žar. Osećao sam nadražene oči. Nisam mogao da ih zadržim ni na jednoj tački, jer se vazduh punio sjajnim i zaslepljujućim krugovima. Do toga dana nisam primetio žalosno stanje u kome se nalazim. Bio sam iznemogao, izranjavljen od slane vode i sunca. Bez ikakvog napora skidao sam sa ruku duge komade kože. Ispod nje je ostajala crvena i glatka površina. Trenutak kasnije osetio sam bolno kucanje na oljuštenoj površini kože i krv mi je izbila kroz pore.

Nisam primećivao bradu. Jedanaest dana se nisam brijao. Gusta brada mi je dosezala do vrata, ali nisam mogao ni da je dodirnem, jer me je strašno bolela koža,

nadražena od sunca. Misao na moje omršavelo lice, moje isprišteno telo, podsećala me je na to koliko sam se ispatio u tim danima samoće i očajanja. I ponovo osetih očajanje, nije bilo znakova obale. Bilo je podne i ponovo izgubih nadu da ću stići do kopna. Makar koliko napredovao, splavu je bilo nemoguće da na plažu stigne pre mraka, pošto se dotle, ni sa jedne strane, nisu pojavili obrisi obale.

Hoću da umrem

Dobro raspoloženje, izazvano u toku dvanaest časova, nestalo je za trenutak, ne ostavljajući traga. Moje snage su se iscrple. Odustao sam od svih predostrožnosti. Prvi put za devet dana legoh na stomak, sa izgorelim leđima izloženim suncu. Učinih to bez milosti po svoje telo. Znao sam da ću se, ako ostanem tako do sumraka, ugušiti.

Postoji trenutak kada se više ne oseća bol. Osetljivost nestane i um počne da zatupljuje dok se ne izgubi pojam vremena i prostora. Potrbuške na splavu, s rukama naslonjenim na ivicu i bradom naslonjenom na ruke, osetih u početku nemilosrdne ugrize sunca. Videh vazduh naseljen sjajnim tačkama, u toku nekoliko časova. Najzad zatvorih oči, iznemogao, ali tada mi sunce više nije pržilo telo. Nisam osećao ni žeđ ni glad. Nisam osećao ništa, osim opšte ravnodušnosti prema životu i smrti. Pomislih da ću umreti. I ta me misao ispuni nekom čudnom i tamnom nadom.

Kad otvorih oči bio sam ponovo u Mobilu. Bila je zagušljiva vrućina a ja sam išao na neku zabavu pod vedrim nebom, sa ostalim drugovima sa razarača i sa Jevrejinom Masej Naserom, službenikom robne kuće u Mobilu, u kojoj su mornari kupovali odeću. Tog meseca dali su nam bonove. U toku osam meseci dok je brod bio na popravci, Masej Naser je usluživao samo kolumbijske mornare, i mi, u znak zahvalnosti, nismo kupovali ni u jednoj drugoj radnji osim u njegovoj. On je ispravno govorio španski, iako, kako mi je rečeno, nikad nije bio u nekoj zemlji sa španskim jezikom.

Toga dana kao skoro svake subote, bili smo u toj kafani pod otvorenim nebom gde je bilo samo Jevreja i kolumbijskih mornara. Na drvenom podijumu igrala je ista žena

svake subote. Imala je goli stomak i lice pokriveno velom, kao arapske igračice u filmovima. Mi smo pljeskali i pili ledeno pivo. Najveseliji od svih bio je Masej Naser, jevrejski službenik robne kuće u Mobilu, koji je svim kolumbijskim mornarima prodavao dobru i jevtinu robu.

Ne znam koliko sam dugo bio tu, ošamućen, sa halucinacijom o zabavi u Mobilu. Samo znam da sam najednom poskočio na splavu a bilo je već predvečerje. Tada, na oko pet metara od splava ugledah ogromnu žutu kornjaču sa tigrastom glavom i učvršćenim bezizraznim očima, kao dve ogromne lopte od kristala, koje su me uplašeno gledale. U početku pomislih da je to druga halucinacija i sedoh na splav, prestravljen. Čudovišna životinja, koja je od glave do repa imala oko četiri metra, uroni kad me je videla da se mičem, ostavljajući trag pene. Nisam znao da li je to stvarnost ili mašta. Još se ne usuđujem da kažem da li je to bila stvarnost ili mašta, iako sam tokom nekoliko minuta gledao kako ta ogromna žuta kornjača pliva ispred splava, noseći iznad vode svoju strašnu i obojenu glavu kao u mori. Samo znam da bi - bila to stvarnost ili mašta - bilo dovoljno da ona samo dodirne splav pa da se on nekoliko puta okrene u krug.

Ogromna slika povratila mi je strah. I u tom trenutku strah me je ojačao. Zgrabih komad vesla, sedoh na splav i spremih se za borbu sa tim čudovištem ili sa bilo kojim drugim koje bi pokušalo da prevrne splav. Bilo je skoro pet. Tačni, kao uvek, morski psi su izlazili iz mora na površinu.

Pogledah na ogradu splava na kojoj sam beležio dane i izbrojah osam crta. Ali, setih se da toga dana nisam povukao crtu. Zabeležih je ključevima, ubeđen da će biti poslednja, i osetih očajanje i bes zbog ubeđenja da mi je mnogo lakše da umrem nego da nastavim da živim. Tog jutra sam birao između života i smrti. Izabrao sam smrt ali sam, međutim, živeo dalje sa komadom vesla u ruci, spreman da produžim borbu za život. Da nastavim da se borim jedino za ono što me više nije interesovalo.

Tajanstveni koren

Usred tog metalnog sunca, tog očajanja, te žeđi koja je prvi put počela da biva, neizdrživa, desila mi se neverovatna stvar: u sredini splava, upleteno među konopcima mreže, bilo je crveno korenje, kao ono koje se u Bojaki gnječi za pravljenje boja, čijeg se imena ne sećam. Ne znam od kada je bilo tu. Tokom svojih devet dana na moru nisam video ni mrvicu trave na površini. Međutim, ne znajući kako, taj koren je bio tu, upleten u konopce mreže, kao drugi nepogrešivi nagoveštaj zemlje koju nisam ni od kuda video.

Imalo je oko trideset centimetara dužine. Gladan, ali već bez snage da mislim na svoju glad, slobodno zagrizoh koren. Ličilo mi je na krv. Ispuštao je gusto i slatko ulje koje mi je osvežilo grlo. Pomislih da ima ukus otrova. Međutim, nastavih da jedem, gutajući komad savijenog drveta, sve dok nije ostao i poslednji iver.

Kad sam završio jelo nisam osetio olakšanje. Pade mi na pamet da je to bila maslinova grana, jer se setih Biblije: kada je Noje pustio goluba da leti, ptica sc u barku vratila sa maslinovom grančicom što je bio znak da se voda povukla. Mislio sam da je golubova maslinova grana bila kao ova kojom sam upravo zabavio svoju glad od devet dana.

Može se godinama čekati na moru, ali postoji jedan dan kad je nemoguće nijedan čas duže izdržati. Prethodnog dana pomislio sam da ću osvanuti na čvrstom tlu. Bilo je prošlo dvadeset i četiri časa a i dalje sam gledao vodu i nebo. Više nisam ništa čekao. Bila je to moja deveta noć na moru. „Devet mrtvačkih noći", pomislih sa užasom, siguran da je u tom času u mojoj kući u kvartu Olaja, u Bogoti, bilo puno porodičnih prijatelja. Bila je poslednja noć bdenja. Sutra će rasturiti oltar i malo-pomalo, naviknuće se na moju smrt.

Nikada do te noći nisam izgubio daleku nadu da će me se neko setiti i pokušati da me spase. Kad se setih da to za moju porodicu mora da bude deveta noć posle moje smrti poslednja noć mojih bdenja, osetih da sam potpuno zaboravljen na moru. I pomislih da se ništa bolje ne bi moglo dogoditi nego da umrem. Legoh na dno splava. Htedoh da kažem

glasno „Više se ne dižem”. Ali, glas mi se ugasi u grlu. Setih se škole. Stavih u usta medalju Gospe od Karmena i počeh da se molim u sebi, kao što sam pretpostavljao da u tom času to radi i moja porodica u mojoj kući. Tada se osetih bolje, jer sam znao da umirem.

XI POGLAVLJE

DESETI DAN, DRUGA HALUCINACIJA: KOPNO

Moja deveta noć je bila najduža od svih. Bio sam legao na splav a talasi su se lagano razbijali o bok. Ali nisam bio gospodar svojih čula. I u svakom talasu koji se razbijao pored moje glave, osećao sam kako se ponavlja nesreća. Kaže se da ludi na samrti „izlaze da obiđu svoje korake". Nešto od toga dogodilo mi se te noći dok sam razmišljao o događajima. Bio sam ponovo u razaraču, ispružen između hladnjaka i štednjaka, na krmi, sa Ramonom Ererom i, gledajući Luisa Renhifa na straži, grozničavo su mi se ponavljali događaji podneva dvadeset i osmog februara. Svaki put, kada se talas razbijao o bok, osećao sam kako se kotrlja tovar, kako pada na dno mora i plovi nagore, pokušavajući da izbije na površinu.

Minut po minut, mojih devet dana samoće, jada, gladi i žeđi na moru ponavljali su se tada, jasno, kao na bioskopskom platnu. Najpre pad. Zatim moji drugovi, koji urlaju oko splava; potom glad, žeđ, morski psi i sećanje na Mobile, prolazili su u nizu slika. Obraćao sam pažnju da ne padnem. Video sam se ponovo na krmi razarača, pokušavajući da se vežem da me ne bi odvukao talas. Vezao bih se tako snažno da su me boleli zglavci, gležnjevi, a naročito desno koleno. I pored čvrsto vezanih konopaca, talasi su neprestano dolazili i vukli me na morsko dno. Kada sam ponovo došao svesti, plivao sam prema površini. Davio sam se.

Nekoliko dana ranije pomislio sam da se vežem za splav. Te noći sam morao to da učinim, ali nisam imao snage da se podignem i da potražim konopac od mreže. Nisam mogao da mislim. Prvi put za devet dana nisam primećivao svoju situaciju. U stanju u kome sam se nalazio, mora se smatrati čudom da me te noći talasi nisu povukli na morsko dno. Pobrkao sam stvarnost sa halucinacijama. Ne bih primetio ako bi neki talas prevrnuo splav, možda bih pomislio da je to druga halucinacija, osetio bih da ponovo padam sa

razarača - kao što sam to osetio nekoliko puta te noći - i u sekundi bih pao na dno da nahranim morske pse koji su tokom devet dana strpljivo kružili oko splava.

Ali, te noći me je ponovo štitila moja dobra sreća. Bio sam bez svesti, prebrojavajući minut po minut svojih devet dana samoće, a sada vidim da sam bio tako siguran kao da sam bio vezan za splav.

U zoru, vetar je postao leden. Imao sam temperaturu. Moje vrelo telo se treslo, groznica me je hvatala do kostiju. Desno koleno je počelo da me boli. Morska so na rani je još uvek bila suva, ali je rana i dalje bila živa kao prvog dana. Stalno sam pazio da je ne povredim. Ali te noći, dok sam ležao potrbuške, koleno mi je bilo naslonjeno na pod splava, i rana mi je bolno kucala. Sad imam razlog da verujem da mi je rana spasila život. Kao u magli, počeh da osećam bol. Počeh da primećujem svoje telo. Osetih hladan vetar na svom grozničavom licu. Sada znam da sam tokom nekoliko časova izrekao gomilu zbrkanih misli, pričao sa svojim drugovima, jeo sladoled sa Meri Adres na nekom mestu gde je svirala drečava muzika.

Posle mnogo neizbrojenih časova osetih da mi puca glava. Slepoočnice su mi lupale i bolele me kosti. Osetih koleno kao živo meso ukočeno zbog otekline. Bilo je kao da mi je koleno mnogo, mnogo veće od mog tela.

Primetio sam da se nalazim na splavu kad je počelo da sviće. Nisam znao koliko sam dugo bio u tom položaju. Setih se, čineći izuzetan napor, da sam povukao devet crta na boku, ali se nisam sećao kad sam povukao poslednju. Izgledalo mi je da je prošlo dugo vremena od od tog popodneva kad sam pojeo koren koji sam pronašao upleten u konopcima mreže. Da li je to bio san? Iako sam u ustima imao sladak i gust ukus, kad bih ponovo po pameti prelistavao svoju ishranu, nisam se sećao korena. Nije me okrepio. Pojeo sam ga celog, ali sam osećao prazan stomak. Nisam imao snage.

Koliko je dana prošlo od toga? Znao sam da sviće, ali nisam mogao da znam koliko sam noći bio iscrpen na dnu splava, čekajući smrt koja se skrivala više od kopna. Nebo je pocrvenelo kao u sutonu. I to je bilo drugi razlog za zabunu, tada nisam znao da li je to bio novi dan ili novi suton.

Kopno!

Očajan zbog bola u kolenu pokušah da promenim položaj. Hteo sam da se okrenem, ali mi je to bilo nemoguće. Osećao sam se tako iznemoglim da mi je izgledalo nemoguće da stanem na noge. Tada mrdnuh ranjenom nogom, podigoh se rukama oduprtim o dno splava i spustih se na leđa, licem prema nebu, sa glavom naslonjenom na ogradu. Očigledno je svitalo. Pogledah na sat. Bilo je četiri ujutru. Svaki dan u to vreme osmotrio bih horizont. Ali već sam bio izgubio nadu da će se pojaviti kopno. Nastavio sam da posmatram nebo, gledajući ga kako prelazi od živo crvenog do bledo plavog. Vazduh je još bio leden, osećao sam vatru, a koleno mi je kucalo sa prodornim bolom. Osećao sam se loše jer nisam mogao da umrem. Bio sam bez snage ali potpuno živ. I to saznanje izazivalo mi je osećaj napuštenosti. Verovao sam da neću izdržati tu noć. Međutim nastavio sam, kao i uvek, da patim na splavu i ulazim u novi dan, koji će biti jedan dan više, prazan dan, sa neizdrživim suncem i gomilom morskih pasa oko splava, od pet posle podne.

Kad je nebo počelo da plavi, pogledah horizont. Sa svih strana bila je zelena i mirna voda. Ali, preko puta splava, u polusenci svitanja, pronađoh dugu, gustu senku. Prema prozirnom nebu nalazili su se obrisi kokosovih stabala.

Osetih bes. Prethodnog dana video sam sebe na nekoj zabavi u Mobilu. Zatim, video sam ogromnu žutu kornjaču, i u toku noći nalazio sam se u svojoj kući u Bogoti, u školi La Salle de Villavicencia, s mojim drugovima sa razarača. A sada sam gledao zemlju. Da sam četiri ili pet dana ranije doživeo tu halucinaciju, poludeo bih od sreće. Pustio bih splav do đavola i bacio bih se u vodu da što pre stignem na obalu.

Ali, u stanju u kome sam se tada nalazio nije bila mogućna halucinacija. Kokosova stabla su bila suviše jasna da ne bi bila istinita. Pored toga, nisam ih video uvek na istoj daljini. Ponekad mi je izgledalo da ih vidim pored samog splava. Kasnije mi je izgledalo da ih vidim na dva ili tri kilometra rastojanja. Zbog toga nisam bio veseliji. Zbog toga mi se ponovo učvrstila želja da umrem, i to pre nego što poludim od halucinacija. Ponovo

pogledah prema nebu. Sada je bilo visoko i bez oblaka, jasno plavo.

U četiri i petnaest na horizontu su se pojavili odsjaji sunca. Ranije sam osećao strah od noći, sada mi je sunce novog dana ličilo na neprijatelja. Ogromnog i neumoljivog neprijatelja koji dolazi da mi grize izranjavljenu kožu, da me izludi od žeđi i gladi. Prokleo sam sunce. Prokleo sam svoju sreću koja mi je dozvolila da izdržim devet dana bez pravca, umesto da me pusti da umrem od gladi ili da me raskomadaju morski psi.

Kada sam ponovo osetio nelagodnost, na dnu potražih komad vesla da bih prilegao. Nikad nisam mogao da spavam na suviše tvrdom jastuku. Međutim, sada sam strasno tražio komad drveta koji je polomio morski pas, da bih naslonio glavu.

Veslo je bilo na dnu, još uvek vezano konopcima mreže. Spustih ga. Smestih na pod svoja bolna leđa, a glava mi osta naslonjena povrh boka. Tada sam, u suprotnom pravcu od crvenog sunca koje je počelo da se diže, ugledao dugi i zeleni obris obale.

Bilo je skoro pet. Jutro je bilo potpuno jasno. Nije moglo biti ni najmanje sumnje da je zemlja bila stvarnost. Sve izjalovljene radosti prethodnih dana - veselje zbog aviona, svetlosti brodova, galebova i boje vode - oživele su tada izmešane, pred slikom kopna.

Da sam tog trenutka pojeo dva pržena jaja, komad mesa, belu kafu i hleb - ceo doručak na razaraču - možda se ne bih osećao toliko snažnim kao kad sam video to što sam poverovao da je stvarno bila zemlja. Ustao sam u jednom skoku. Ispred sebe jasno sam video senku obale i obris kokosovih stabala. Nisam video svetlosti. Ali, na mojoj desnoj strani, na oko deset kilometara rastojanja, prvi zraci sjajnog sunca sa metalnim odsjajem bili su na hridima. Lud od sreće, uhvatih jedini komad vesla i pokušah da guram splav prema obali, u pravoj liniji.

Proračunah da je dva kilometra bilo od splava do obale. Ruke su mi bile izranavljene i pokreti su mi mučili leđa. Ali nisam izdržao devet dana, deset sa ovim koji počinje, da bih se povukao sad kad sam bio pred kopnom. Znojio sam se. Hladan vetar zore sušio mi je znoj i izazivao neizdrživ bol u kostima, ali sam i dalje veslao.

Ali, gde je zemlja?

Nije to bilo veslo za splav kao što je ovaj. Bio je to komad drveta. Čak mi nije služio ni da odmerim dubinu vode. Tokom prvih minuta, čudnom snagom koju uliva uzbuđenje, uspeo sam malo da napredujem. Potom osetih da sam iznemogao. Podigoh za trenutak veslo, gledajući bujno rastinje koje je bilo pred mojim očima, i videh da struja uporedna sa obalom gura splav prema hridima.

Bilo mi je žao što sam izgubio svoja vesla. Znao sam da bi jedno od njih, čitavo i neraskomadano od morskih pasa kao ovo koje sam držao u ruci, moglo da savlada struju. Za trenutak pomislih da bih imao strpljenja da splavom stignem do hridi. Sijale su na prvom jutarnjem suncu, kao brdo metalnih igala. Na sreću, bio sam toliko uzbuđen zbog želje da napipam tvrdo tle pod svojim nogama da osetih kako je nada daleko. Kasnije sam saznao da su to bile hridi Punta Karibana i da sam dozvolio da me struja odvuče razlupao bih se o stenje.

Pokušah da procenim svoje snage. Bilo mi je potrebno da dva kilometra veslam, kako bih stigao na obalu. U dobrom telesnom stanju mogu da preplivam dva kilometra za manje od jednog časa. Ali nisam znao koliko vremena mogu da plivam posle deset dana bez jela, osim komada ribe i korenja, s telom u plikovima od sunca i ranjenim kolenom. A to je bila moja poslednja mogućnost. Nisam imao vremena ni da se setim morskih pasa. Spustih veslo, zatvorih oči i bacih se u vodu.

Dodir hladne vode me je okrepio. Zbog ravni mora izgubih sliku obale. Tek što sam se našao u vodi, primetih da sam napravio dve greške: nisam svukao košulju i nisam zavezao cipele. Pokušah da ne potonem. Bilo je to prvo što sam morao da učinim, pre nego što počnem da plivam. Svukoh košulju i jako je vezah oko struka. Potom, zategoh vrpcu na cipelama. Tada počeh da plivam. Najpre očajnički, zatim mirnije, osećajući da pri svakom zamahu gubim snagu, a sad iz vida izgubih i zemlju.

Nisam napredovao ni pet metara kad osetih da mi je pukao lančić sa medaljonom

Gospe od Karmena. Stadoh i uspeh da ga skupim pre nego što je počeo da tone u zelenu i zamućenu vodu. Kako nisam imao vremena da ga stavim u džep, stisnuh ga snažno zubima i nastavih da plivam.

Već sam se osećao bez snage a još nisam ugledao zemlju. Potom me obuze užas: možda je, verovatno zemlja bila druga halucinacija. Sveža voda me je ipak ojačala i ja sam ponovo gospodario svojim čulima, očajnički plivajući prema plaži jedne halucinacije. Već sam dugo plivao. Bilo je nemoguće vratiti se u potragu za splavom.

XII POGLAVLJE

VASKRSENJE U TUĐOJ ZEMLJI

Tek pošto sam očajnički plivao petnaest minuta, pred očima mi se ukaza zemlja. Još sam od nje bio udaljen više od jednog kilometra. Ali, tada nisam ni najmanje sumnjao da stvarnost nije priviđenje. Sunce je pozlaćivalo vrhove kokosovih stabala. Nije bilo svetlosti na obali. Nije bilo nijednog sela, ni kuće vidljive s mora. Bilo je čvrsto tle.

Posle manje od dvanaest minuta bio sam iscrpen, ali sam osećao da ću sigurno stići. Plivao sam sa uverenjem, pokušavajući da ne dopustim da me uzbuđenje natera da izgubim kontrolu. Proveo sam pola života na vodi ali nikad kao tog jutra, devetog marta, nisam razumeo i cenio značaj dobrog plivanja. Osećajući svaki put sve manje snage nastavio sam da plivam prema obali. Kako sam napredovao video sam sve jasnije obris kokosovih stabala.

Sunce je izašlo kad sam verovao da mogu da dodirnem dno. Pokušah da to učinim, ali je još bilo dosta duboko. Očigledno, nisam se nalazio ispred neke plaže. Voda je bila veoma duboka blizu obale, tako da sam morao i dalje da plivam. Ne znam tačno koliko sam plivao. Znam da je, kako sam se približavao obali, sunce počelo da greje nad mojom glavom, ali sad mi nije mučilo kožu nego mi je podsticalo mišiće. U prvim metrima hladne vode pribojavao sam se grčeva, ali se telo brzo zagrejalo. Potom, voda je bila manje hladna i ja sam plivao umorno, kao između oblaka, ali raspoložen i s verom koja je bila jača od moje žeđi i moje gladi. Jasno sam na svetlosti mlakog jutarnjeg sunca ugledao gusto rastinje, kad po drugi put potražih dno. Zemlja je bila tu, pod mojim cipelama. Čudan je to osećaj gaziti zemlju posle deset dana lutanja po moru.

Međutim, brzo primetih da mi nedostaje još ono najgore. Bio sam potpuno iznemogao. Nisam mogao da se držim na nogama. Talasi su me naglo vukli prema moru.

Stisnutu među zubima, držao sam medaljicu Gospe od Karmena. Odeća i gumene cipele strašno su mi otežali. Ali, čak i u tim očajnim okolnostima čovek oseća stidljivost. Mislio sam da ću kroz nekoliko trenutaka morati da se sretnem sa nekim. Tako nastavih da se borim protiv bučnih talasa ne svlačeći se, što mi je onemogućavalo da napredujem iako sam osećao da padam u nesvest od iznemoglosti.

Voda mi je prelazila preko struka. Očajničkim naporom uspeo sam da izađem sve dok mi voda nije dopirala do butina. Tada odlučih da samog sebe vučem. Zakujem u zemlju kolena i dlanove ruku i gurnem se napred. I to je bilo nemoguće, jer su me talasi gurali natrag. Sitno i čelično žalo pozleđivalo mi je ranu na kolenu. U tom trenutku znao sam da mi koleno krvari, ali nisam osećao bol. Jagodice mojih prstiju bile su pretvorene u živo meso. Osećajući bolno prodiranje peska među nokte, zario sam prste u zemlju i pokušao da se vučem. Iznenada skočih a užas me ponovo spopade: zemlja, pozlaćeni kokosi pod suncem, počeše da se pokreću pred mojim očima. Mislio sam da se nalazim na živom pesku, da me guta zemlja.

Međutim, taj utisak je morao da bude opsena, izazivana mojim zamorom. Pomisao da se nalazim na živom pesku ispuni me dubokim osećanjem užasa i ja bolno, bez milosti, nastavih da se svojim ranjenim rukama vučem nasuprot talasa. Deset minuta kasnije sve patnje, glad i žeđ od deset dana, zgusnuli su se nagomilani u mom telu. Ispružih se polumrtav, na parčetu tihe i nepoznate plaže, ne misleći ni na šta, ne zahvaljujući nikome, ne veseleći se što sam stigao snagom volje, nade i neodoljive želje da živim.

Čovekovi tragovi

Prvi utisak koji se doživi na zemlji je tišina. Pre nego što ma šta primeti, čovek se nađe uronjen u veliku tišinu. Trenutak kasnije, dalek i tužan, oseti se udar talasa na obali. I zatim, šum vetra između palmi i kokosa ulije ti osećanje da si na čvrstom tlu. I osećaj da si se spasao, iako ne znaš na kome se delu sveta nalaziš.

Pošto sam ponovo zagospodario svojim čulima, ležeći na plaži, počeo sam da

pregledam okolinu. Bila je to divlja priroda. Instiktivno potražih čovečje tragove. Na oko dvadeset metara od mesta na kome sam ležao, nalazila se ograda od bodljikave žice. Bio je tu i uski i krivudavi put sa tragovima životinja. A pored puta bilo je razbijenih kora od kokosa. Najbeznačajniji trag ljudskog prisustva za mene je u tom trenutku imao značaj otkrića. Neizmerno veseo, naslonih se licem na mlako žalo i ostadoh tako da čekam.

Čekao sam oko deset minuta. Malo-pomalo pribrao sam snage. Bilo je više od šest i sunce je potpuno izašlo. Pored puta, između razbijenih kora, nalazilo se nekoliko celih kokosa. Dovukao sam se do njih, prilegao na jedan panj i pritisnuo glatku i neprodornu voćku svojim kolenima. Kao što sam to učinio pet dana ranije sa ribom, nervozno potražih mekane delove. Kako sam okretao kokos, osećao sam kako u njegovoj unutrašnjosti lupa tečnost. Taj grleni i duboki zvuk izazivao mi je žeđ. Stomak me je boleo, rana na kolenu krvarila, a moji prsti pretvoreni u živo meso, kucali su uz lagani i duboki bol. Tokom svojih deset dana na moru ni jednog trenutka nisam imao utisak da ću poludeti. Imao sam ga prvi put toga jutra, dok sam prevrtao kokos tražeći deo gde mogu da ga probijem, i osećao među svojim prstima kako lupa sveža tečnost, čista i nepristupačna.

Kokos u gornjem delu ima tri oka, postavljena u trouglu. Ali, mora se oljuštiti mačetom da bi se pronašli. Ja sam raspolagao samo svojim ključevima. Uzaludno sam navaljivao nekoliko puta, pokušavajući da ključevima probijem hrapavu i čvrstu koru. Najzad, priznadoh da sam pobeđen. Bacih kokos desno, slušajući kako u njegovoj unutrašnjosti kloboće voda.

Moja poslednja nada bio je put. Tu, pored mene, razbijena kora pokazivala mi je da neko dolazi da mlati kokose. Otpaci su pokazivali da je neko dolazio svakog dana, peo se na kokosovo drvo i potom ljuštio kokose. To je značilo da sam se nalazio u blizini nekog naseljenog mesta jer niko ne prelazi zamašnu razdaljinu samo da bi odneo tovar kokosa.

Mislio sam na to, ispružen na panju kad, veoma daleko, čuh lavež psa. Stadoh u stranu. Napregoh čula. Trenutak zatim, jasno čuh zveket nečeg metalnog kako se približava putem.

Bila je to crna devojka, neverovatno mršava, mlada i obučena u belo. Nosila je u

ruci sud od aluminijuma čiji je poklopac, loše postavljen, lupao pri svakom koraku. „U kojoj li se državi nalazim", upitah se, gledajući kako se putem približava ta Crnkinja jamajskog tipa. Setih se svetog Andrije i Svedržitelja. Setih se svih ostrva Antila. Ta žena je bila moja prva mogućnost, ali je mogla da bude i poslednja. „Da li razume španski", rekoh u sebi pokušavajući da odgonetnem lice devojke koja je rasejano, ne primećujući me, putem vukla svoje prašnjave papuče od kože. Bio sam toliko izbezumljen da ne propustim tu priliku, da dođoh na apsurdnu misao da me neće razumeti ako joj se obratim na španskom, da će me ostaviti tu, bačenog na ivicu puta.

- Helou, helou! - rekoh joj tužno.

Devojka me pogleda svojim ogromnim očima, belim i uplašenim.

- Help mi! - uzviknuh, ubeđen da ine razume.

Ona se pokoleba, pogleda oko sebe i, prestravljena, poče da trči putem.

Čovek, magare i pas

Osećao sam da umirem od jada. Za trenutak videh sebe na tome mestu, mrtvog, raskomadanog od lešinara. Ali potom, ponovo čuh psa, svaki put sve bliže. Sa približavanjem laveža psa srce poče sve jače da mi lupa. Naslonih se na dlanove ruku. Podigoh glavu. Sačekah. Minut. Dva. A lavež se čuo svaki put sve bliže. Odjednom, sve zamre u tišini. Zatim, udaranje talasa i šum vetra među kokosima. Potom, u najdužem minutu koga se sećam u svom životu, pojavi se neki mršavi pas, za njim magare sa dve korpe. Iza njih je išao neki beli čovek, bled, sa šeširom od slame i pantalonama zavrnutim do kolena. Imao je karabin okačen na leđima.

Kako se, na okuci, pojavi pogleda me iznenađeno. Zaustavi se. Pas, sa podignutim i uspravnim repom, približi se da me onjuši. Čovek osta nepokretan ćuteći. Potom spusti karabin, nasloni kundak na zemlju i osta gledajući me.

Ne znam zbog čega sam mislio da sam u bilo kom mestu Kariba, osim u Kolumbiji.

Iako nisam bio sasvim siguran da će me razumeti, odlučih da govorim španski.

- Gospodine pomozite mi! - rekoh mu.

On nije odmah odgovorio. I dalje me je posmatrao ispitivački, ne trepćući, sa kundakom naslonjenim na zemlju. „Jedino što sada nedostaje je da opali metak iz puške", pomislih hladno. Pas mi je lizao lice, ali više nisam imao snage da ga izbegnem.

- Pomozite mi! - ponovih, uzbuđen, izbezumljen, misleći da me čovek ne razume.

- Šta vam je? - upita me ljubaznim glasom.

Kad čuh njegov glas, osetih da me više od žeđi, gladi i očajanja, muči želja da pričam ono što se dogodilo. Skoro gušeći se rečima, rekoh mu ne dišući:

- Ja sam Luis Alehandro Velasko, jedan od mornara koji su pali dvadeset i osmog februara sa razarača „Kaldas", iz ratne mornarice.

Mislio sam da je ceo svet bio obavezan da zna za tu vest. Verovao sam da će, čim izgovorim svoje ime, čovek požuriti da mi pomogne. Međutim, on se nije promenio. Ostao je na istom mestu, gledajući me, ne obazirući se čak ni na psa koji mi je lizao ranu na kolenu.

- Da li ste pilićarski mornar? - upita me misleći, možda, na obalnu plovidbu koja vuče svinje i pernatu živinu.

- Ne. Ratni sam mornar.

Tek se tada čovek pomeri. Prebaci ponovo karabin na leđa, zabaci šešir i reče mi: „Poneću ovu žicu u luku i vratiću se po vas". Osetih da je to druga prilika koja mi beži. „Sigurno ćete se vratiti?" rekoh mu, molećivim glasom.

Čovek odgovori da. Da će se apsolutno sigurno vratiti. Ljubazno mi se nasmeja i produži da korača za magarcem. Pas je i dalje ostao kraj mene, njušeći. Tek kad se čovek udaljio, pade mi na pamet da ga, skoro kričući, upitam.

- Koja je ovo država?

A on mi neverovatno mirno dade odgovor koji u tom trenutku nisam očekivao:

- Kolumbija.

XIII POGLAVLJE

ŠEZDESET LJUDI VODE ME U SAN HUAN

Vratio se kao što je to obećao. Pre nego što sam i počeo da čekam, posle ne više od petnaest minuta, vrati se vodeći magarca s praznim korpama. Uz njega je išla i crna devojka noseći sud od aluminijuma. Ona je bila njegova žena kako sam kasnije saznao. Pas se nije pomerio od mene. Prestao je da mi liže lice i rane. Prestao je da me njuši. Baci se do mene, nepokretan, polupospan, sve dok nije video da se približava magare. Tada skoči i poče da maše repom.

- Ne možete da hodate? - upita me čovek.

- Videću - rekoh mu.

Pokušah da stanem na noge, ali padoh ničice. „Ne možete", reče čovek zadržavajući me da ne padnem.

On i žena su me zajedno popeli na magarca. Pridržavajući me ispod ruku, poterali su životinju. Pas je išao napred, skakućući.

Duž celog puta bilo je kokosa. Na moru sam izdržao žeđ. Ali tu, na magarcu, koji je hodao uskim i krivudavim putem oivičenim kokosima, osetih da ne mogu više ni minuta da izdržim. Zatražih da mi daju kokosovu tečnost.

- Nemam mačetu - reče čovek.

To nije bila istina. Nosio je mačetu o pojasu. Da sam u tom trenutku bio u stanju da se branim, na silu bih mu oteo mačetu, oljuštio kokos i celoga bih ga pojeo.

Kasnije sam shvatio zbog čega je čovek odbio da mi da kokosovu tečnost. U nekoj kući koja se nalazila na dva kilometra od mesta gde me je našao, razgovarao je sa ljudima iz tog mesta i oni su mu predočili da mi ne da ništa da jedem sve dok me ne pregleda

lekar. A najbliži lekar nalazio se na dva dana putovanja, u San Huanu de Iraba.

Za manje od pola časa stigli smo u kuću kraj puta, primitivnu građevinu od drveta sa plehanim krovom. Tu su se nalazila tri čoveka i dve žene. Svi su me okružili, pomogli mi da siđem sa magarca, odveli me u spavaću sobu i položili na platnenu postelju.

Jedna od žena ode u kuhinju, donese sud sa provrelom vodom od cimeta i sede na ivicu kreveta, da me hrani kašikom. Sa prvim kapima osetih se izbezumljen. Sa drugim osetih da mi se vraća raspoloženje. Tada nisam hteo više da pijem, nego da pričam šta mi se dogodilo.

Niko nije imao pojma o katastrofi. Pokušah da im objasnim, da im izručim celu priču da bi znali kako sam se spasao. Ja sam mislio da su svi, u bilo koje mesto na svetu da sam stigao, imali vesti o katastrofi. Razočaralo me saznanje da sam se prevario, dok mi je žena davala kašičice vode od cimeta, kao bolesnom detetu.

Nekoliko puta sam nastojao da pričam ono što mi se dogodilo. Tih četiri muškaraca i dve žene stajali su ispred kreveta gledajući me ravnodušno. To je ličilo na obred. Da nije bilo radosti što sam se spasao od morskih pasa i mnogobrojnih opasnosti koje su mi na moru pretile u toku deset dana, pomislio bih da ti ljudi i te žene ne pripadaju ovoj planeti.

Poverovali su u istoriju

Ljubaznost žene koja me je pojila nije dopuštala nikakvu zabunu. Kad god sam pokušavao da pričam svoju istoriju, govorila mi je:

- Sad ćutite. Pričajte nam posle.

Ja bih pojeo sve što mi je bilo na dohvatu. Iz kuhinje su u spavaću sobu dopirali mirisi ručka. Ali bila su uzaludna sva moja kukanja za hranom.

- Kada vas pregleda lekar, daćemo vam da jedete - odgovarali su.

Ali, lekar nije stigao. Svakih deset minuta davali su mi kašičicu vode sa šećerom.

Najmlađa od žena, devojka, očistila mi je rane krpama umočenim u mlaku vodu. Dan je lagano prolazio. I polako sam počeo da se osećam bolje. Bio sam siguran da se nalazim među prijateljima. Da su mi utolili glad, umesto što su mi davali kašičice slatke vode, moj organizam ne bi izdržao.

Čovek koji me je našao na putu zvao se Damaso Imitela. U deset časova ujutru devetog marta, istog dana kada sam dospeo na plažu on je otišao do obližnjih kućeraka Mulatosa i, sa nekoliko policijskih agenata vratio se u kuću do puta, u kojoj sam se nalazio. Oni takođe nisu ništa znali o tragediji. U Mulatosu niko nije znao za tu vest. Tamo ne stižu novine. U jednoj radnji gde je postavljen neki električni motor, postoji radio i hladnjak. Kako sam kasnije saznao, kad je Damaso Imitela policijskom inspektoru javio da me je pronašao iznemoglog na jednoj plaži i da tvrdim da pripadam razaraču „Kaldas", upalio je motor i tokom celog dana slušao radio-vesti iz Kartagine. Ali, o nesreći se nije govorilo.

Tek je u prvim noćnim časovima kratko pomenut taj slučaj. Tada su svi, policijski inspektor, agenti i sedamdeset ljudi iz Mulatosa, krenuli na put da mi pomognu. Nešto posle ponoći zauzeli su kuću i probudili me svojim glasovima. Probudili su me iz jedinog mirnog sna koji sam uspeo da ostvarim za poslednjih dvanaest dana.

Pre zore kuća je bila puna sveta. Ceo Mulatos - ljudi, žene i deca - digli su se da me vide. Takav je bio moj prvi dodir sa gomilom radoznalaca koji će me sledećih dana pratiti svuda. Gomila je nosila fenjere i baterijske svetiljke. Kad su me inspektor Mulatosa i skoro svi njegovi pratioci pokrenuli iz kreveta, osetih kako mi se para koža izgorela od sunca. Nastala je prava otimačina.

Bilo je vrelo. Osećao sam da se gušim usred te gomile zaštitničkih lica. Kad sam izašao na put, uperili su mi u lice gomilu fenjera i baterijskih svetiljki. Ostadoh slep sred tog šaputanja i glasno izdatog naređenja policijskog inspektora. Nisam video trenutak da negde stignem. Od dana kad sam pao sa razarača nisam radio ništa drugo nego putovao u nepoznatom pravcu. Te zore još sam putovao, ne znajući kuda, ne misleći šta je sa mnom htela da učini ta spretna i ljubazna gomila.

Fakirova priča

Dug je i težak put bio od mesta gde su me našli do Mulatosa. Položili su me na ljuljašku koja je visila na dva dugačka štapa. Po dva čoveka na svakoj ivici štapa nosili su me dugim i krivudavim putem, osvetljenom lampama. Hodali smo otvorenim prostorom, ali je zbog svetiljki bila tolika vrućina kao u zatvorenoj sobi.

Osam muškaraca menjali su se svakih pola časa. Tada su mi davali malo vode i vodenog kolačića. Ja sam želeo da znam kuda me vode šta misle da rade sa mnom. Ali, tu se o svačemu govorilo. Ceo svet je pričao osim mene. Inspektor, koji je upravljao gomilom, nije dozvoljavao da mi se iko približi i razgovara sa mnom. Čuli su se krikovi, naređenja, daleki razgovori. Kad smo stigli u dugu uličicu Mulatosa, policija nije bila u stanju da zadrži gomilu. Bilo je oko osam ujutru.

Mulatos je ribarsko naselje u kome nema telegrafa. Najbliže naselje je San Huan Iraba, gde dva puta nedeljno stiže mali avion iz Monterija. Kad smo došli u naselje pomislih da sam negde stigao.

Pomislih da bih mogao da dobijem vesti o svojoj porodici. Ali, u Mulatosu sam bio tek na pola puta.

Smestili su me u jednu kuću i celo selo se poređalo da me vidi. Ja sam se sećao jednog fakira koga sam za pedeset centi, pre dve godine video u Bogoti. Bilo je potrebno da se napravi dugi red i da se čeka nekoliko časova da bi se video fakir. Čovek je napredovao jedva po pola metra svakih četvrt časa. Kad bi stigao u sobu u kojoj se nalazio fakir smešten u staklenom kovčegu, više nije osećao želju da vidi nikoga. Želeo je da izađe otuda što pre, da bi ispružio noge i nadisao se svežeg vazduha.

Jedina razlika između fakira i mene bila je u tome što je fakir bio u staklenom kovčegu. Fakir devet dana nije jeo. Ja - deset na moru i jedan ležeći u krevetu, u nekoj spavaćoj sobi Mulatosa. Gledao sam kako preda mnom prolaze lica. Bela i crna lica u

beskrajnoj povorci. Vrućina je bila strašna. Tada se nisam osećao dovoljno oporavljenim da bih pokazao bar malo smisla za humor i pomišljao sam da bi neko mogao da bude na vratima i prodaje ulaznice onima koji su hteli da vide brodolomnika.

U istoj ljuljašci u kojoj su me odneli u Mulatos odneli su me u San Huan de Iraba. Ali, gomila koja me je pratila, povećala se. Nije bilo manje od šest stotina muškaraca. Išli su još žene, deca i životinje. Neki su putovali na magarcima, ali većina peške. To putovanje je trajalo skoro celog dana. Nošen tom gomilom od šest stotina muškaraca koji su se menjali duž puta, osećao sam kako mi se polako vraćaju snage. Mislim da je Mulatos ostao pust. Od prvih jutarnjih časova električni motor se palio pa je radio-prijemnik osvajao naselje svojom muzikom. Bio je to kao neki vašar. A ja, središte i uzrok vašara, i dalje sam ležao bačen na krevet, dok je celo selo prolazilo da me upozna. Bila je to ona ista gomila koja se nije mirila niti htela da me pusti da putujem sam, nego je u San Huan Irabu stigla u nekom drugom karavanu koji je zauzimao čitavu širinu tog mučnog puta.

Tokom putovanja bio sam gladan i žedan. Komadići vodenog kolačića i beznačajni gutljaji vode su me ojačali, ali u isto vreme izazivali glad i žeđ. Ulazak u San Huan podsetio me je na seoske zabave. Svi stanovnici malog i živopisnog naselja, očišćenog morskim vetrovima, izašli su mi u susret. Već su bile preduzete mere da se izbegnu radoznali. Policija je uspela da drži gomilu koja se na ulicama gurala da me vidi.

To je bio kraj mog putovanja. Doktor Umberto Gomes, prvi lekar koji me je ozbiljno pregledao, doneo mi je veliku vest. Nije mi je saopštio pre nego što je završio pregled, jer je hteo da bude siguran da sam u stanju da je podnesem. Lupkajući me po licu, ljubazno nasmejan, reče mi:

- Avion je spreman da vas odveze u Kartaginu. Tamo vas čeka vaša porodica.

XIV POGLAVLJE

MOJ HEROIZAM SASTOJAO SE U TOME

ŠTO NISAM DOPUSTIO DA UMREM

Nikad nisam verovao da čovek postaje heroj zbog toga što je proveo deset dana na splavu, izdržavajući glad i žeđ. Nisam ništa drugo ni imao da radim. Da je splav bio napunjen vodom, obezbeđen pakovanim kolačima, opremljen busolama i instrumentima za lov, sigurno bih bio živ kao što sam i sada. Ali bilo bi razlike: ne bih bio tretiran kao heroj. Tako da se heroizam u mom slučaju sastoji isključivo u tome što se u toku deset dana nisam prepustio gladi i žeđi i nisam umro.

Ja nisam učinio nikakav napor da bih postao heroj. Svi su se moji napori sastojali u tome da se spasem. Ali kako je spasavanje došlo obavijeno oreolom, nagrađeno titulom heroja kao nekim iznenađenjem u kolaču, ne ostaje mi ništa drugo nego da izdržim spasavanje ovakvo kakvo je došlo, sa heroizmom i ostalim.

Pitaju me kako se oseća heroj. Nikad ne znam šta da odgovorim. Sa svoje strane osećam se isto kao i pre. Nisam se promenio ni spolja ni iznutra. Opekotine od sunca prestale su da me bole. Rana na kolenu je zarasla. Opet sam Luis Alehandro Velasko. I to mi je dovoljno.

Ono što se promenilo, to je svet. Moji prijatelji su mi sad veći prijatelji nego ranije. I zamišljam takođe da su mi neprijatelji, veći neprijatelji, iako verujem da ih nemam. Kad me neko na ulici prepozna, zastane gledajući me kao neku čudnu životinju. Zbog toga oblačim građansko odelo sve dok svet ne zaboravi da sam deset dana proveo na nekom splavu bez jela i pića.

Kad čovek postane uvažena osoba, prvi utisak koji stekne je uverenje da je ljudima drago kad im priča o sebi, i to noćima i danima i u bilo kojim okolnostima. To sam

primetio u vojnoj bolnici u Kartagini, gde su postavili stražara da niko sa mnom ne bi pričao. Posle trećeg dana osećao sam se potpuno oporavljenim, ali nisam mogao da izađem iz bolnice. Kad me iz nje otpuste znao sam da ću morati celom svetu da pričam priču, jer su me stražari obavestili da su u grad došli novinari iz cele zemlje da me slikaju i napišu reportaže. Jedan od njih, sa upečatljivim brkovima dugim dvadeset centimetara, fotografisao me je pedeset puta, ali mu nisu dopustili da me ma šta upita u vezi sa mojom avanturom.

Drugi, veštiji, prerušio se u lekara, izigrao stražu i ušao u moju sobu. Stekao je zvučnu i zaslužnu pobedu, ali je doživeo i jedan loš trenutak.

Istorija jedne reportaže

U moju sobu je mogao da uđe samo moj otac, stražari, lekari i bolničari vojne bolnice. Jednog dana uđe lekar koga nikad nisam video. Veoma mlad, u belom, sa naočarima i slušalicama koje su mu visile o vratu. Uđe naglo, bez reči.

Podoficir straže ga pogleda iznenađen. Zatraži da se legitimiše. Mladi lekar je pogledao sve džepove, zbunio se malo i rekao da je zaboravio svoja dokumenta. Tada ga podoficir straže upozori da sa mnom ne može da razgovara bez posebne dozvole direktora ustanove. Tako su obojica otišli do direktora. Posle deset minuta vratili su se u moju sobu.

Podoficir straže uđe napred i upozori me: dali su mu dozvolu da me pregleda petnaest minuta. To je psihijatar iz Bogote, ali njemu se čini da je prerušeni reporter.

- Zbog čega vam to izgleda? - upitah ga.

- Pošto je veoma uplašen. A, osim toga, psihijatri ne upotrebljavaju slušalice.

Međutim, sa direktorom bolnice razgovarao je oko petnaest minuta. Govorio je o medicini, psihijatriji i to medicinskim terminima, veoma složenim, pa su se brzo sporazumeli. Zbog toga su mu dozvolili da razgovara sa mnom oko petnaest minuta.

Ne znam da li zbog upozorenja podoficira, ali kad je mladi lekar ponovo ušao u moju sobu više mi nije ličio na lekara. Ali mi, isto tako, nije ličio ni na reportera, iako do tog trenutka nikad nisam video reportera. Ličio mi je na popa prerušenog u lekara. Mislim da nije znao kako da počne. Ali, on je za to vreme smišljao način kako da sa straže udalji podoficira.

- Molim vas, nabavite hartiju - reče mu.

On je verovao da će podoficir na straži ići da potraži hartiju u uredu. Ali on je imao naređenje da me ne ostavi samog te nije otišao da potraži hartiju, nego je izašao u hodnik i viknuo:

- Čuj, donesi odmah hartiju za pisanje.

Trenutak kasnije doneše hartiju za pisanje. Bilo je prošlo više od pet minuta a lekar mi nije postavio nijedno pitanje. Tek kad je stigla hartija počeo je pregled. Predade mi hartiju i reče da nacrtam brod. Ja sam nacrtao brod. Potom zatraži da potpišem crtež i to učinih. Potom mi zatraži da nacrtam poljsku kuću. Nacrtah kuću, najbolje što sam umeo, sa stablom banane pored nje. Zatraži da i to potpišem. Tada sam se uverio da je prerušeni reporter. Ali on je uveravao da je lekar.

Kad sam završio sa crtanjem, on pregleda listove, reče nekoliko zbrkanih reči i poče da me pita o mojoj avanturi. Podoficir straže ga prekide, podsećajući ga da ta vrsta pitanja nije dopuštena. Tada mi on pregleda telo kao što to rade lekari. Imao je ledene ruke. Da ih je podoficir mornarice dodirnuo, izbacio bi ga iz sobe. Ali ja nisam ništa rekao, jer su njegova nervoza i mogućnost da je reporter izazivali u meni veliku simpatiju. Pre nego što su istekli petnaest minuta dozvole, on naglo izađe sa crtežima.

Kakav lom sledećeg dana! Crteži su se pojavili na prvoj stranici „El Tiempa", sa strelicama i napisima: „Ovde sam bio ja" pisalo je u jednom naslovu, sa strelicom koja je pokazivala most na brodu. To je bila greška, jer ja nisam bio na mostu već na krmi. Ali, crteži su bili moji.

Rekli su mi da dam ispravku. Da mogu da ga tužim. To mi je izgledalo besmisleno. Ja sam osećao veliko divljenje prema reporteru koji se prerušio u lekara da bi mogao da

uđe u vojnu bolnicu. Da je pronašao način kako da mi stavi do znanja da je reporter, znao bih kako da udaljim podoficira sa straže. Jer toga dana su mi dozvolili da pričam svoju istoriju.

Posao sa pričom

Avantura prerušenog reportera u lekara pružila mi je veoma jasnu predstavu o tome koliko su novinari bili zainteresovani za istoriju mojih deset dana na moru. Interesovao se čitav svet. Moji lični prijatelji tražili su mnogo puta da im to ispričam. Kad sam došao u Bogotu, skoro već potpuno oporavljen, shvatio sam da se moj život izmenio. Dočekali su me sa svim počastima na aerodromu. Predsednik Republike predao mi je odlikovanje. Čestitao mi je na mom podvigu. Od toga dana saznao sam da ću i dalje biti u mornarici, ali sad sa činom kadeta.

Pored toga, bilo je nešto s čime nisam računao: ponude reklamnih agencija. Ja sam bio veoma zahvalan svom časovniku, koji je u toku moje odiseje radio precizno. Ali nisam verovao koliko to može da posluži proizvođačima časovnika. Međutim, oni su mi dali pet stotina pesosa i novi sat. Zato što sam žvakao neku vrstu gume i rekao to u jednom oglasu, dali su mi hiljadu pesosa. Sreća je htela da su mi proizvođači mojih cipela, pošto sam to rekao u drugom oglasu, dali dve hiljade pesosa. Da bih dopustio da emituju moju istoriju preko radija, dali su mi pet hiljada. Nikad nisam verovao da je dobra trgovina živeti od gladi i žeđi deset dana na moru. Ali, tako je: do sada sam za to primio skoro deset hiljada pesosa. Međutim, ne bih ponovio tu avanturu ni za milion.

Moj život heroja nema ničeg naročitog. Ustajem u deset ujutru. Idem u neku kafanu da pričam sa svojim prijateljima, ili u neku reklamnu agenciju koja pravi oglase na osnovu moje avanture. Skoro svakog dana idem u bioskop. Uvek u društvu. Ali ime pratilje je jedino što ne mogu da otkrijem, jer je to „vojna tajna”.

Svakog dana odasvud primam pisma. Pisma nepoznatih ljudi. Od Pereire, potpisano inicijalima J. V. C. primio sam drugu pesmu o splavovima i galebovima. Meri

Adres, koja je naručila misu za pokoj moje duše kad sam se nalazio izgubljen u Karibima, često mi piše. Poslala mi je sliku sa posvetom koju čitaoci već poznaju.

Ispričao sam svoju istoriju na televiziji i u jednom programu na radiju. Pored toga, ispričao sam je svojim prijateljima. Ispričao sam je i jednoj staroj udovici koja ima veliki album fotografija i koja me je pozvala u svoju kuću. Neki ljudi mi kažu da je ova istorija fantastična izmišljotina. Ja ih upitam: „A šta sam onda radio deset dana na moru?"